

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව

සවහර

31 ඔළුම් 9-10 කලාප 2012 සැප්තැම්බර්/ ඔක්තෝබර්

දිගු ගමනක් ආ ආරම්භයේ නිතරවනවා...

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සමාජ හා ආර්ථික විද්‍යා ද්විමාසිකය

දිගු ගමනක් ආ අපේ හිතවතා...

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ක්‍රමය; මූල්‍ය ආයතන, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ, ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති ඇතුළත් අපරිවෘත්ත පද්ධතිය සහ නියාමන අධිකාරීන් ආදී සංරචක රැසකින් සමන්විත වුව ද මූල්‍ය ක්‍රමය යැයි කී පමණින් නිරායාසයෙන් ම බොහෝ දෙනෙකුගේ සිතට නැගෙන්නේ අප එදිනෙදා ගනුදෙනුකරන, නිතර දෙවේලේ මග නොවේ දකින වාණිජ බැංකුයි. ඊට හේතුව වාණිජ බැංකු කටයුතු අපේ දෛනික ජීවිතයේ කටයුතුවලට ඉතාමත් ම සමීප වන නිසයි.

අපේ එදිනෙදා ජීවිතයේ කටයුතු පහසුකරමින් අපට අත් වැලක් වන වාණිජ බැංකුවලට ඇත්තේ ඉතා දීර්ඝ ඉතිහාසයකි. එය උත්පාදනය වූයේ මුදල් ව්‍යවහාරයට පිවිසීම හා එහි ව්‍යාප්තියත් සමග ඇතිවූ සංකීර්ණතා ලිහිල්කර ගැනීමේ මාර්ගයක් ලෙසයි. අවුරුදු සිය දහස් ගණනකට පෙර පැවති වාණිජ බැංකු ගනුදෙනු සරල ඒවා ලෙස අද අපට සිතිය හැකි වුවත් එවකට පැවති සමාජ ආර්ථික පසුබිම අනුව සිතා බලන විට එතුවක් ආර්ථිකය තුළ ස්ථාපිත නොවූ නව ආයතනයක් සමාජ ගත කිරීම සඳහා මහජන විශ්වාසය දිනා ගැනීම එතරම් පහසු කටයුත්තක් නොවන්නට ඇත. එහි දී කළ නොයෙකුත් අත්හදා බැලීම් සාර්ථක වූ අවස්ථා මෙන් ම අසාර්ථක වූ අවස්ථා ද තිබෙන්නට ඇත. මිනිසුන් සිය දහස් ගණනින් ඒ සඳහා නොයෙක් ආකාරයේ කැපකිරීම් කරන්නට ඇත. ඒ සියලු කැපකිරීම්වල සාර්ථක ප්‍රතිඵල අද අපි අත් විඳිමින් සිටිමු. භූමිකි විඳිමින් සිටිමු. ඒ දිනෙන් දින ව්‍යාප්තවන, කාර්යක්ෂම වාණිජ බැංකු පද්ධතියක් හරහා යි.

ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් ස්වරූපයේ බැංකු කටයුතු පිළිබඳ ඉතිහාසය බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත පාලනය සමය හා බැඳී පවතී. 1815 ලංකාව මුලුමනින් ම බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිතයක් බවට පත්වීමෙන් පසු වැවිලි කෘෂිකර්මය මෙහි මුල් බැස ගත්තේ ය. ලංකා පොළවෙ හි සරුසාර බව වැවිලි කෘෂිකර්මයට ඉතාමත් ම යෝග්‍ය වූ බැවින් එතැන් සිට වැවිලිකරුවෝ විශාල වශයෙන් ලංකාවට සංක්‍රමණය වූ හ. ලංකාවේ මහා පරිමාණ වැවිලි කෘෂිකර්මයේ ආරම්භයේ දී එහි නිරතවූවෝ විදේශිකයෝ ය. වැවිලි ආර්ථිකයේ උන්නතිය උදෙසා ආරම්භ වූ බැංකු ක්‍රමය ද පූර්ණ වශයෙන් විදේශිකයන් අත රඳා පැවතිනි. එයින් දේශීය ව්‍යාපාරිකයන්ට සහනයක් නොවුනි. මෙයට පිළියම් ලෙස 1939 අගෝස්තු 01 දින ලංකාවේ පළමුවන දේශීය බැංකුව පිහිටුවී ය. එය ලංකා බැංකුව යි. එය ශ්‍රී ලංකාවේ පළමුවන දේශීය වාණිජ බැංකුව ද වෙයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූලික අරමුණු වන ආර්ථික සහ මිල ස්ථායීතාව

සහ මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාව තහවුරු කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් ගනු ලබන පියවරවල දී මූල්‍ය අතර මැදිකරණය හරහා වාණිජ බැංකු තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටුකරයි. වාණිජ බැංකුවලට සිය ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තැන්පත් මුදල් පදනම් කරගනිමින් ණය දීම මගින් මුදල් මැවීමට හැකියාව ඇත. එය මුදල් සැපයුම පුළුල්වීමට බලපායි. එහෙත් වාණිජ බැංකුවලට තැන්පතු මුදල් මුලුමනින් ම මේ සඳහා යොදා ගැනීමට හැකියාවක් නැත. ඒ ඔවුන් තම තැන්පතු වගකීම්වලින් යම් නිශ්චිත ප්‍රතිශතයක් සංචිතයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ තැන්පත් කළ යුතු නිසා ය. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිතය ලෙස හැඳින්වෙන්නේ එයයි. එමෙන් ම ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාත යොදාගනිමින් මහ බැංකුව වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව පාලනය කිරීමේ දී ද වාණිජ බැංකු ඉටුකරන කාර්යභාරය සුවිසල් ය. මේ නිසා මූල්‍ය ක්‍රමය තුළ වාණිජ බැංකුවල කාර්යභාරය කැපී පෙනේ.

බැංකු සහ බැංකු නොවන ආයතන රැසක් මූල්‍ය ක්‍රමය තුළ ඇති නමුදු එහි සමස්ත වත්කම්වලින් අඩකටත් වඩා බැංකු අංශය නියෝජනය කරයි. එයින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල නියෝජනය සියයට 46 ක් පමණ වේ. බැංකු අංශයේ වත්කම්වලින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල නියෝජනය සියයට 84 කට ආසන්න ය.

මහ බැංකුවේ නියාමනයට හා අධීක්ෂණයට යටත්වන තැන්පතු භාරගන්නා මූල්‍ය ආයතනවල තැන්පතු වටිනා කමින් සියයට 97කටත් වැඩි ප්‍රමාණයකට දායක වන්නේ බැංකු ආයතන ය. වාණිජ බැංකුවල පමණක් දායකත්වය සියයට 77ක් පමණ වේ. වාණිජ බැංකු කෙරෙහි මහජනයා තබා ඇති විශ්වාසය කෙතරම් ද යන්න මෙයින් පැහැදිලි වෙයි. සමස්ත ආර්ථිකයට ම ද්‍රවශීලතාව සැපයීමට තරම් ධාරිතාවක් බැංකු අංශය සතු වන අතර එහිලා වාණිජ බැංකුවලට ඇති හැකියාව කැපී පෙනේ. මේ නිසා මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාව සඳහා කාර්යක්ෂම , විශ්වාසදායී වාණිජ බැංකු ක්‍රමයකින් ඉටුවන්නේ සුවිසල් මෙහෙයයි.

මෙසේ අපේ පුද්ගලික ජීවිතයේ කටයුතු පහසු කිරීම සඳහාත්, සමස්ත ආර්ථිකයේ ම මූල්‍ය කටයුතු සුමටව, කාර්යක්ෂමව කරගෙන යෑම සඳහාත් උපකාරවන වාණිජ බැංකුවල ඉතිහාසය සහ ඒවායෙහි මූල්‍ය අතරමැදි කටයුතු පිළිබඳව සරල විස්තරයක් මෙවර “සටහන” ඔබ වෙත ගෙන එයි. එමෙන් ම ජාතික ගිණුම්කරණය පිළිබඳ හැඳින්වීමක් ද ආයෝජනය දිරිමත් කරන නව විනිමය පාලන ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳව ද තොරතුරු මෙවර සටහනෙහි ඇතුළත් වෙයි. ☺

සටහන ISSN 1391-3697

2012 සැප්තැම්බර් / ඔක්තෝබර්
 පිටපතක මිල : රු. 10.00
 වාර්ෂික දායකත්වය : රු. 240.00 (තැපැල් ගාස්තු ද ඇතුළත්ව)

සන්නිවේදන අධ්‍යක්ෂ, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හමට ලියන ලද මුදල් ඇණවුම්/වෙක්පත් පහත සඳහන් ලිපිනයට එවීමෙන් “සටහන” තැපෑලෙන් ගෙන්වා ගත හැකි ය.

අධ්‍යක්ෂ
 සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව
 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 තැ. පෙ. 590, කොළඹ

ලිපි යොමුව	පිටුව
වාණිජ බැංකු	3
ජාතික ගිණුම්කරණය	9
ආයෝජනය දිරිමත් කරන නව විනිමය පාලන ප්‍රතිපත්ති	14

“සටහන” සඟරාවෙහි පළවන අදහස් ඒ ඒ ලේඛකයන් ගේ අදහස් මිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අදහස් නොවිය හැකි ය.

මූල්‍ය අතරමැදිකරණයට

උර දෙන

වාණිජ බැංකු

මාලවිකා ආර්යරත්න

සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව

ක්‍රිස්තු පූර්ව 3100 දී පමණ මෙසපොතේමියාවේ පිහිටි සෑම නගරයක් ම නිර්මාණය වූයේ පූජනීය ස්ථානයක් වටා ය. ඒ නගර ඒ ආශ්‍රිත ප්‍රදේශවල ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වලට පණ දුන්නේ ය. එ බැවින් බොහෝ වාණිජ ක්‍රියාකාරකම් එම නගරවල සිදු විය. එම පූජනීය ස්ථාන ධාන්‍ය මෙන් ම වෙනත් භාණ්ඩ ආරක්ෂාකිරීම සඳහා සුරක්ෂිතාගාර පහසුකම් සැපයුවේ ය.

බැංකු ක්‍රමයේ ආරම්භය ලෙස සැලකෙන මෙම ක්‍රමය අවසානයේ දී මෙසපොතේමියාවේ නිවාස කරා ද ව්‍යාප්ත වුණි. මෙසපොතේමියානු නිවැසියෝ තම නිවාස ද මේ කටයුතු සඳහා යොදා ගත් හ. ඒ වෙනුවෙන් නීති ද සම්පාදනය කළ හ. මේ හැරුණු විට ඊජිප්තුවේ ද රජයට අයත් සුරක්ෂිතාගාරවල ඊජිප්තුවේ වැසියෝ තමන්ගේ අස්වැන්න ගබඩා කළ හ. එ සේ තැන්පත් කිරීමෙන් ඔවුනට පහසුවක් ද සැලසින. ඇතැම් අවස්ථාවල දී ඔවුන් රජුට ගෙවීමට ඇති ණය ගෙවීම සඳහා ද මෙම ක්‍රමය ම භාවිතා කළ හ. පසු කාලයක දී ඔවුන් මෙම ක්‍රමය බදු එකතු කරන්නන්, වෙළෙඳුන් වැනි අනෙකුත් පුද්ගලයින්ට ගෙවීමට තිබූ ණය ගෙවීම සඳහා ද උපයෝගී කර ගත් හ.

මධ්‍යතන යුගය වන විට වෙළෙඳාම ලොව පුරා පැතිරී ගියේ ය. ඒ සමඟ ම ඉතාලිය, ජර්මනිය වැනි රටවල ඒ සඳහා ආයතන බිහි විය. 13 වන ශත වර්ෂය ආරම්භයේ දී ම ඉතාලි ජාතිකයින් බැංකු කටයුතු සිදු කිරීමේ දී තිබිය යුතු මූලික අංග කවරේ ද යන්න ලොවට හඳුන්වා දුන් බව සැලකේ. මේ වන විට ඉතාලියේ ජෙනෝවා, වැනිසිය, ට්ලොරන්ස් වැනි නගරවල වෙළෙඳාම ලොව අන් නගරවලට වඩා ඉහළින් සිදු විය. ඉතාලි බැංකුකරුවෝ ඔවුන්ගේ සේවය ප්‍රංශය, ජර්මනිය, එංගලන්තය වැනි රටවලට ද ව්‍යාප්ත කළ හ. එ මඟින් ඔවුන් ණය දීම, ආයෝජනය කිරීම, කුළුබඩු වෙළෙඳාම, හමුදාමය කටයුතු සඳහා මුදල් යෙදවීම වැනි ක්‍රියාකාරකම් මෙම නගරවල දී සිදු කිරීමට පටන් ගත් හ.

මෙ සේ ආරම්භ වූ බැංකු ක්‍රමය මේ වන විට ක්‍රම ක්‍රමයෙන් දියුණු වී ලොව පුරා ම ව්‍යාප්ත වී ඇත. ඒවා වර්තමානයේ දී වෙළෙඳාම සහ අනෙකුත් ආරක්ෂිත කටයුතු සඳහා විශාල මෙහෙයක් සිදු කරයි. එ සේ ම සාමාන්‍ය ජනතාවට සේවා

රාශියක් සපයයි. මේ වන විට බැංකු ආර්ථිකයක අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් බවට පත් වී හමාර ය. ජනතාවගේ ආදායම් තත්ත්වය සහ මූල්‍ය ගනුදෙනු ප්‍රමාණය ඉහළ යෑම හේතුවෙන් ලොව පුරා බැංකු කටයුතු ද ශීඝ්‍ර ලෙස ඉහළ ගොස් ඇත.

බැංකුවක් යනු මුදල් සමඟ ගනුදෙනු කරනු ලබන ආයතනයකි. එය මහජනයාගෙන් තැන්පතු බාර ගනියි. විවිධ කටයුතු සඳහා මුදල් අවශ්‍යතා ඇති පුද්ගලයින්ට ණය සහ අත්තිකාරම් ප්‍රදානය කරයි. ණය දීමේ හෝ ආයෝජනය කිරීමේ හෝ අරමුණින් තැන්පතු බාර ගැනීම හා සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම් බැංකු කටයුතුවලට ඇතුළත් වේ. තැන්පතු බාර ගැනීම සහ ණය දීම හැරුණු විට තවත් සේවා රාශියක් ද බැංකු සිදු කරයි. මේවා බොහෝ විට බිල්පත් එකතු කිරීම, රක්ෂණ වාරික ගෙවීම, සුරැකුම්පත් මිල දී ගැනීම සහ විකිණීම වැනි නියෝජිත සේවා වේ. එයට අමතර ව සංචාරක වෙක්පත්, ණය කාඩ්පත්, සේප්පු පහසුකම් වැනි පොදු උපයෝගීතා සේවා ද සපයයි.

බැංකුවක මුදල් තැන්පත් කළ අයෙකුට තමන්ට අවශ්‍ය අවස්ථාවක එම මුදල් නැවත ලබා ගත හැක. කාලීන හා ඉතිරි කිරීම් තැන්පතු සඳහා තැන්පතුකරුවන්ට බැංකුව පොලියක් ගෙවයි. එය බැංකුවල මුදල් තැන්පත් කිරීමට මහජනයා දිරිමත් කරයි. මේ නිසා බැංකුවල මුදල් තැන්පත් කිරීමට මහජනයා පෙළඹේ. එයින් බැංකුව සතු තැන්පත් මුදල් ප්‍රමාණය ද වර්ධනය වේ.

බැංකුව යන වචනයේ උපත සිදු වී ඇත්තේ ඉතාලියේ බවට ඇතැමෙක් සඳහන් කරයි. ඔවුන් සඳහන් කරන ආකාරයට ඉතාලියේ සිටි යුදෙව්වන් ව්‍යාපාරික කටයුතුවල යෙදීමට වෙළෙඳපොළවල බංකු භාවිතා කර ඇත. බංකුව සඳහා ඉතාලියේ ව්‍යවහාර වන වචනය 'බැංකෝ' (banco) වේ. ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල යෙදීමට සැපයුණු මෙම බැංකෝ පහසුකම් නිසා පසු ව ඇති වූ මූල්‍ය ආයතන සඳහා බැංකුව යන වචනය බිඳී ආ බවට සැලකූව ද මෙම වචනය ප්‍රංශයේ උපත ලැබූ බවට ද ඇතැමෙක් විශ්වාස කරයි. ඒ beque යන වචනයෙනි. එහි තේරුම ද බංකුව යන්නයි. ජර්මනියේ රාශිය යන තේරුම ඇති bank යන වචනයෙන් බැංකුව යන වචනය බිඳී ආ බවට ද විශ්වාසයක් පවතී.

සෑම බැංකුවක් ම මුදල් සමඟ කටයුතු කරයි. එ සේ වුව ද ඒවායේ කාර්යයන් එකිනෙකට වෙනස් වේ. ඇතැම් බැංකු තැන්පත්කරුවන්ගේ මුදල් ආයෝජනය කොට ඔවුන්ට ඉහළ පොලියක් ගෙවයි. ඇතැම් බැංකු කර්මාන්ත සඳහා ප්‍රාග්ධනය සපයයි. නිශ්චල දේපළ මිල දී ගැනීම සඳහා ණය සපයන බැංකු ද වේ. මේ නිසා සියළු ම බැංකු වාණිජ බැංකු, ඉතිරි කිරීමේ බැංකු, සංවර්ධන බැංකු, උකස් බැංකු, සමුපකාර බැංකු ලෙස ඒවා ඉටු කරනු ලබන කාර්යයන් අනුව බෙදා දැක්විය හැකි ය. මේවා අතුරින් වාණිජ බැංකු සහ ඒවායේ කාර්යයන් පිළිබඳ විග්‍රහයක් කිරීම මෙම ලිපියේ අරමුණයි.

16 වන සියවසේ මුලාරම්භයේ සිටි බැංකුකරුවෝ

වාණිජ බැංකු

වාණිජ බැංකුවක් යනු පංගම ගිණුම්, කාලින හා ඉතිරිකිරීමේ ගිණුම්, ව්‍යාපාරික සහ පුද්ගල ණය සහ අනෙකුත් විවිධ වූ මූල්‍ය සේවා සපයනු ලබන මූල්‍ය ආයතනයකි. එය අනෙකුත් බැංකුවලින් වෙනස් වන්නේ පංගම ගිණුම් පවත්වා ගෙන යෑම සහ විදේශ විනිමය කටයුතුවල නිරත වීම හේතුවෙනි. වාණිජ බැංකුවක අයිතිය රජයට හෝ පෞද්ගලික අංශයට හෝ නිම් වන අතර ඒවා මූලික වශයෙන් පවත්වා ගෙන යනු ලබන්නේ ලාභ ඉපයීමේ චේතනාවෙනි. එහි ප්‍රධාන කාර්යයන් වන්නේ මහජනතාවගෙන් තැන්පතු ලබා ගැනීම සහ ඔවුන්ට ණය ලබා දීමයි. බැංකුවක මුදල් තැන්පත් කළ විට එම මුදල් එම බැංකුවේ වගකීමක් බවට පත් වේ. තැන්පත්කරු ඉල්ලූ අවස්ථාවක දී ඔහු හෝ ඇය හෝ තැන්පත් කරන ලද මුදල ආපසු ගෙවීමට බැංකුව බැඳී සිටීම වියට හේතුවයි. එම නිසා බැංකුවක් තැන්පතු ලබා ගත් විට එහි වගකීම් ඉහළ ගොස් බැංකුව ණයකරුවකු බවට පත් වේ. අනෙක් අතට බැංකුවක් තමන්ගේ ගනුදෙනුකරුවන්ට ණය දීමෙන් වත්කම් බිහි කරනු ලබයි. ණය දීමේ දී ඒ සඳහා එම ණයගැතියාගෙන් පොලියක් අය කර ගනී. මෙය බැංකුවේ ප්‍රධාන ආදායම් මූලාශ්‍රයයි. එම නිසා බැංකුවක් ණය දීමේ දී එහි වත්කම්වල ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කරයි. එ වැනි අවස්ථාවක දී බැංකුව ණයනිමියා බවට පත් වේ. ගිණුම් නිමියන්ගේ තැන්පතු මුදල් නිසියාකාර ව පාලනය කිරීම බැංකුවක් සතු ප්‍රධාන වගකීමක් වේ.

ණය සහ අත්තිකාරම්, ඒක්ෂණ මුදල්, වට්ටම් කළ හෝ මිල දී ගත් බිල්පත්, රජයේ සුරැකුම්පත්වල කළ ආයෝජන, කොටස්,

ණයකර, බැඳුම්කර. සහ රත්රන්, ස්ථාවර වත්කම් වැනි දෑ වාණිජ බැංකුවක වත්කම් වේ. එහි වගකීම් වන්නේ කොටස් ප්‍රාග්ධනය, තැන්පතු, සංචිත, වෙනත් බැංකුවලින් ලබා ගත් ණය වැනි දේවල් ය.

බැංකුවක ශේෂ පත්‍රය අනුව ද්‍රවශීලතාව දෙ ආකාරයකට අර්ථ දැක්විය හැකි ය. ඉන් පළමුවැන්න තැන්පත්කරුවන්ගේ නිමිකම් ඔවුන්ට නැවත ලබා දීමට බැංකුවට ඇති හැකියාවයි. පාඩුවකින් තොර ව හා පහසුවෙන් මුදල් බවට මුදල් හෝ වන වත්කම් පරිවර්තනය කිරීමට බැංකුවකට ඇති හැකියාව මින් දෙවැන්නයි.

බැංකුවක් කටයුතු කරනු ලබන්නේ තැන්පත්කරුවන්ට අයත් මුදල් සමඟයි. එම නිසා මෙම මුදල් කළමනාකරණය කිරීමේ දී බැංකුව ආරක්ෂාකාරී විය යුතු ය. තැන්පතුකරුවන්ගේ ඉල්ලීම් සපුරාලීමට ප්‍රමාණවත් තරම් මුදලක් බැංකුව සෑම විට ම ළඟ තබා ගත යුතු ය. බැංකුවක සාර්ථකත්වය රඳා පවතින්නේ තැන්පතුකරුවන්ගේ සිතෙහි බැංකුව පිළිබඳ ව ඇති වන්නා වූ විශ්වාසය මත ය. තැන්පතුකරුවන්ට බැංකුව කෙරෙහි ඇති විශ්වාසය පළව වුව හොත් බැංකුවේ පැවැත්ම අවදානම් සහගත තත්වයකට පත් වේ. එ බැවින්, අවශ්‍ය තරම් මුදල් ළඟ තබා ගැනීමෙන් තැන්පත්කරුවන්ගේ ඉලක්ක සපුරාලීමට බැංකු සුදානම් වී සිටිය යුතු ය. බැංකුවක් සතු වත්කම්වලින් ද්‍රවශීලතාව අධික ම වත්කම වන්නේ අතැති මුදල් ය.

ඒක්ෂණ මුදල්, වට්ටම් කළ බිල්පත් වැනි මුදල් හෝ වන වත්කම් පාඩුවකින් තොර ව හා පහසුවෙන් මුදල් බවට පරිවර්තනය කිරීමට ඇති හැකියාව ද ද්‍රවශීලතාව වේ. බැංකුවකට තමන්ගේ වත්කම් සියල්ල මුදල් ලෙස තබා ගත හො හැක. එ සේ තබා ගැනීමෙන් බැංකුවට කිසි ප්‍රතිලාභයක් හෝ ලැබීම එයට හේතුවයි.

බැංකු තමන්ගේ කොටස් නිමියන් වෙනුවෙන් ලාභයක් ඉපයිය යුතු ය. එය බැංකුවක ප්‍රධාන ඉලක්කයයි. තැන්පතුකරුවන්ගෙන් ලබා ගන්නා මුදල් ගනුදෙනුකරුවන්ට ණය වශයෙන් ලබා දීම මඟින් බැංකුවක් බොහෝවිට ලාභ උපයයි. එ බැවින් බැංකුවක තැන්පත්කරුවන් සංඛ්‍යාව ඉහළ යන විට ගනුදෙනුකරුවන්ට දෙනු ලබන ණය ප්‍රමාණය ද ඉහළ යයි. එ යින් වැඩි ලාභයක් ඉපයිය හැකි නිසා කොටස්නිමියන්ට දෙනු ලබන ලාභාංශවල වටිනාකම ද ඉහළ යයි. මේ නිසා බැංකු තමන් වෙත තැන්පතුකරුවන් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට තම තැන්පතු සඳහා තරඟකාරී පොලී අනුපාතයක් ගෙවයි. එ සේ ම ඉහළ ද්‍රවශීලතාවක් ද පවත්වා ගනී. තැන්පතුකරුවන්ට ඕනෑ ම අවස්ථාවක තම මුදල් නැවත ලබා ගත හැකි නිසාත් තම තැන්පතු සඳහා පොලියක් ලැබීමෙන් ලාභයක් උපයා ගත හැකි නිසාත් මෙම ක්‍රම ඉතා වැදගත් වේ.

ද්‍රවශීලතාව මෙන් ම ලාභදායීත්වය ද බැංකුවක් පවත්වා ගෙන යා යුතු ය. තැන්පත්කරුවන් වෙනුවෙන් ඇති ව්‍යවස්ථාපිත වගකීම සඳහා ද්‍රවශීලතාව පවත්වා ගෙන යා යුතු වේ. බැංකුවක පැවැත්ම සඳහා ලාභදායීත්වය පවත්වා ගෙන යා යුතු ය. තැන්පත්කරුවන්ගේ ඉල්ලීම් සපුරාලීමට මෙන් ම ඔවුන්ගේ තැන්පතු සහ අනෙකුත් ආයෝජන මඟින් ලාභ ඉපයීමට බැංකුවක් තමන්ගේ ආයෝජන කළඹ පවත්වා ගෙන යා යුතු ය.

බැංකුවක ද්‍රවශීලතාව සාධක කිහිපයක් මගින් තීරණය කරනු ලබයි. බැංකුවක් තම තැන්පතුවලින් කොටසක් සංචිතයක් ලෙස මහ බැංකුවේ තැන්පත් කළ යුතු ය. එය ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය වේ. මෙය තීරණය කරනු ලබන්නේ මහ බැංකුවයි. මෙම ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය ඉහළ දැමීමෙන් ද්‍රවශීලතාව පහළ යයි. එ සේ ම බැංකුවක ද්‍රවශීලතා සංචිත අවශ්‍යතා තීරණය කරනු ලබන්නේ මහජනයා බැංකු සමඟ ගනුදෙනු කරන ආකාරය අනුව ය. ඒ අනුව, මුදල් හෝ ණය උපකරණ භාවිතය මුදල්වලට ඇති ඉල්ලුම තීරණය කරයි.

එ සේ ම බැංකුවක් තම ආයෝජන සිදු කරන ආකාරය අනුව එහි ලාභදායීත්වය තීරණය කෙරේ. එ නම් බැංකුවක් තම මුදල් ලාභ ඉපයීම සඳහා විවිධ ආකාරයෙන් ආයෝජනය කරයි. මෙය ආයෝජන කළඹ කළමනාකරණයයි. ලාභ ලබන අතර තුර තැන්පතුකරුවන්ට තම වගකීම් ඉටු කිරීමට අවශ්‍ය වන අවම ද්‍රවශීලතාව තබා ගත හැකි අයුරින් බැංකුවක් තම ආයෝජන කළඹ මනා ලෙස කළමනාකරණය කළ යුතු ය.

ක්‍රිස්තු වර්ෂ 4 වන ශත වර්ෂයේ සිටි මුදල් හුවමාරු කරන්නෝ

වාණිජ බැංකු සතු කාර්යයභාරය

යම්කිසි පුද්ගලයෙක් හෝ ආයතනයක් හෝ එක් මූලාශ්‍රයකින් ලබා ගත් මුදල් වෙනත් මූලාශ්‍රයකට ආයෝජනය කිරීම, අරමුදල් රැස් කිරීම හෝ සම්පත් මිල දී ගැනීම සඳහා ණයට ලබා දීමේ ක්‍රියාවලිය මූල්‍ය අතරමැදිකරණය ලෙස හැඳින්වේ. මෙම ක්‍රියාවලිය ආර්ථිකයකට අති විශාල මෙහෙයක් ඉටු කරයි. එ මෙන් ම ඒ සඳහා වාණිජ බැංකු ඉතා වැදගත් භූමිකාවක් නිරූපනය කරමින් එකිනෙකට වෙනස් වූ කාර්යයන් රාශියක් ඉටු කරයි. මෙම කාර්යයන් කෘෂිකාර්මික, කාර්මික, වෙළෙඳ වැනි අංශ ගණනාවක මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරාලන බැවින් එය ආර්ථිකයක වර්ධනයට විශාල වශයෙන් දායක වෙයි.

වාණිජ බැංකුවක කාර්යයන් කොටස් තුනකට බෙදා වෙන් කළ හැක. ඒ ප්‍රධාන, නියෝජිත සහ පොදු උපයෝගීතා කාර්යයන් වශයෙනි. තව ද සේවාදායකයින් වෙනුවෙන් වත්කම් සහ වගකීම්

බිහි කිරීම, අරමුදල් කළමනාකරණය, මූල්‍ය උපදේශන සේවා සැපයීම, කොටස් හිකුතු ප්‍රාරක්ෂණය, මූල්‍ය ආයතන ඒකාබද්ධ කිරීම හා අත් කර ගැනීම බැංකු විසින් කරනු ලබන අනෙකුත් සේවා වේ.

වාණිජ බැංකුවක ප්‍රධාන කාර්යයන්

වාණිජ බැංකුවක ප්‍රධාන කාර්යයන් ලෙසට පහත සඳහන් කාර්යයන් සඳහන් කළ හැක.

1. තැන්පතු බාර ගැනීම
2. ණය ලබාදීම

තැන්පතු බාර ගැනීම

මහජනතාවගෙන් තැන්පතු ලබා ගැනීම වාණිජ බැංකුවක ඇති වැදගත් ම කාර්යයයි. සමාජයේ විවිධ පුද්ගලයින් සහ ආයතන ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා සහ ආර්ථික තත්ත්ව අනුව තමාට ඉතිරි කළ හැකි යම් මුදලක් වේ නම් එම මුදල් බැංකුවක තැන්පත් කරයි. මෙම තැන්පත් කිරීම් වර්ග තුනක් යටතේ සිදු කෙරේ. ඒවා නම් ජංගම තැන්පතු (Current Deposits), ඉතිරිකිරීමේ තැන්පතු (Savings Deposits) සහ ස්ථාවර තැන්පතු (Fixed Deposits) වේ.

ජංගම තැන්පතු හැඳින්වීමට ඉල්ලුම් තැන්පතු (Demand Deposits) යන්න ද භාවිතා කරයි. තමන්ට අනිමත පරිදි ඕනෑ ම වේලාවක තම මුදල් ආපසු ගැනීමට සහ තැන්පත් කිරීමට ජංගම ගිණුම් හිමියන්ට හැකියාවක් තිබීම එයට හේතුවයි. මුදල් වෙනුවට වෙක්පත් මගින් ගනුදෙනු කිරීමේ හැකියාව ඇත්තේ ජංගම ගිණුම් හිමියන්ට පමණි. වෙක්පත් භාවිතය ආරක්ෂාකාරී බවින් මුදල්වලට වඩා ඉහළ ය. ජංගම ගිණුම් සඳහා පොලියක් ගෙවීමට බැංකු බැඳී නො සිටී. ඉල්ලු විට ආපසු ගෙවීම සඳහා ජංගම ගිණුම්වල ඇති තැන්පතු මුදල් ප්‍රමාණය සැමවිට ම බැංකුවක් තමන් ළඟ තබා ගැනීම මෙයට හේතු වේ. බැංකු හරහා විශාල ප්‍රමාණයෙන් ගෙවීම් කටයුතු කරනු ලබන ව්‍යාපාරිකයින් සහ පුද්ගලයින් මෙ වැනි ජංගම තැන්පතු ගිණුම් භාවිතා කරයි. බැංකුව විසින් මෙම තැන්පතු ගිණුම් හිමියන් වෙත ඉටු කරනු ලබන සේවා සඳහා අමතර ගාස්තුවක් අය කරයි. එ සේ ම වෙක්පතක් බැංකුවකින් ප්‍රතික්ෂේප වූ විට දී ද ඒ සඳහා සේවා ගාස්තුවක් අය කරයි. වෙක්පතක් ප්‍රතික්ෂේප වීමට කරුණු කීපයක් බලපායි. වෙක්පත සඳහා ගෙවීමට විය හිකුත් කරන ලද පුද්ගලයාගේ ජංගම ගිණුමේ ප්‍රමාණවත් තරම් ශේෂයක් නො මැති වීම, වෙක්පතේ සඳහන් අත්සන බැංකුවෙහි ඇති ආදර්ශ අත්සනට වඩා වෙනස් වීම, ඉලක්කමෙන් හා වචනයෙන් ලියා ඇති මුදල් ප්‍රමාණයේ වෙනසක් තිබීම ඉන් කිහිපයකි. සෑම මසක ම කරන ලද ගනුදෙනුවල විස්තරයක් අඩංගු ගිණුම් ප්‍රකාශනයක් එම මස අවසානයේ දී ගිණුම්හිමියා වෙත බැංකුව හිකුත් කරනු ලබයි.

බොහෝ විට ඉතිරිකිරීමේ තැන්පතුවක මුදල් තැන්පත් කරන්නේ වැටුප් ලබන්නන්, ස්ථිර ආදායම්කරුවන් සහ අඩු ආදායම්ලාභීන් ය. මෙම තැන්පතුවක ඕනෑ ම වේලාවක මුදල් තැන්පත් කළ හැකි අතර තැන්පත්කරුට මුදල් අවශ්‍ය වූ ඕනෑ ම විටක හැචන මුදල් ලබා ගත හැක. එ සේ වුව ද එක්

වරකට හෝ සතියකට ආපසු ලබා ගත හැකි මුදල් ප්‍රමාණය සීමා සහිත ය. ඉතිරිකිරීම් තැන්පතු සඳහා බැංකුව පොලියක් ගෙවයි. පොලී ගෙවීම සෑම මසක ම නිශ්චිත දිනක දී සිදු කරන අතර තැන්පතුවේ ඇති බැර ශේෂයට පොලිය ගණනය කරයි. එ හෙත් සමහර බැංකු දෛනික ශේෂය අනුව මාසික ව පොලිය ගණනය කරයි. මෙම තැන්පතුවක පොලී අනුපාතය ස්ථාවර තැන්පතුවක පොලී අනුපාතයට වඩා පහළ මට්ටමක පවතී. මේවා තනි පුද්ගලයෙකුට පුද්ගලික ගිණුමක් වශයෙන් ද ව්‍යාපාරයක් සඳහා ව්‍යාපාරික ගිණුමක් වශයෙන් ද එ සේ නැතහොත් පුද්ගලයින් දෙදෙනෙකු හෝ කිහිප දෙනෙකු එකතු වී බද්ධ ගිණුමක් ලෙස ද ආරම්භ කළ හැක.

ස්ථාවර තැන්පතුවක් කාලීන තැන්පතුව (Time Deposits) යන නමින්ද හැඳින්වේ. විශේෂිත කාල සීමාවක් සඳහා දෙන ලද පොලී අනුපාතයකට ගනුදෙනුකරුවෙකුට ස්ථාවර තැන්පතුවක මුදල් තැන්පත් කළ හැකි වීම එයට හේතුවයි. මෙහි දී තැන්පත්කරුගේ නම, තැන්පත් කළ මුදල් ප්‍රමාණය, මුදල් තැන්පත් කරනු ලබන කාල සීමාව, ඒ සඳහා ගෙවනු ලබන පොලී අනුපාතය වැනි තොරතුරු අඩංගු තැන්පතු සහතිකයක් ගනුදෙනුකරුට හිකුත් කරයි. තැන්පතුවේ කල් පිරෙන දිනයට පෙර එහි ඇති මුදල ආපසු ලබා ගන්නේ නම් ගනුදෙනුකරුට ඒ වෙනුවෙන් දඩයක් ගෙවීමට සිදු වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ස්ථාවර තැන්පතුවක කාල සීමාව සාමාන්‍යයෙන් මාසයේ සිට අවුරුදු තුන දක්වා වේ. මෙම තැන්පතු සඳහා වඩා වැඩි කාල සීමාවකට වැඩි පොලී අනුපාතයක් ද අඩු කාලසීමාවකට අඩු පොලී අනුපාතයක් ද ගෙවයි.

අධික ලෙස පොලී ගන්නෙකුගේ චිත්‍රයක්

ණය ලබාදීම

ණයක් යනු එකඟ වූ පොලී අනුපාතයකට එකඟ වූ දිනවල දී වාරික ව හෝ එකවර නැවත ගෙවිය යුතු ය යන කොන්දේසිය මත ණය කරුවෙකුට ණය දෙන්නෙකු විසින් දෙනු ලබන නිශ්චිත මුදල් ප්‍රමාණයකි. ණය දෙන්නා මූල්‍ය ආයතනයක් නම් බොහෝ අවස්ථාවල දෙනු ලබන ණය සඳහා යම් ආකාරයක ආරක්ෂණයක් මූල්‍ය ආයතනවලට අවශ්‍ය වෙයි. මේ අනුව වාණිජ බැංකුවක් සෑම තරාතිරමකට ම අයත් ව්‍යාපාරිකයින්ට සහ පුද්ගලයින්ට ණය ලබා දෙයි. බැංකුවක් ණය ලබා දීමේ දී විධි කිහිපයක් අනුගමනය කරයි. ඒවා කිහිපයක් නම්,

1. අයිරා පහසුකම් (Overdraft Facilities)
2. මුදල් ණයවර (Cash Credit)
3. විනිමය බිල්පත් වට්ටම් කිරීම (Discounting Bills of Exchange)
4. ඒක්ෂණ මුදල් (Call Money)

අයිරා පහසුකම්

බැංකු අයිරාවක් යනු බැංකුවක ජංගම ගිණුමක් හරහා පහසුවෙන් ලබා ගත හැකි කෙටි කාලීන ණයකි. මෙම පහසුකම යටතේ ජංගම ගිණුමේ ශේෂය ඉක්ම වූ වටිනාකමකින් යුතු වෙක්පත් හිකුත් කිරීමට ජංගම ගිණුම් හිමියාට අවකාශ ලැබේ. ගිණුම් ශේෂය ඉක්ම වූ ණය සීමාව වන අයිරා ප්‍රමාණය තීරණය කරනු ලබන්නේ බැංකු කළමනාකරු විසිනි. මේ සඳහා අයිරාවේ ගෙවීමට ඇති ණය මුදල සඳහා පමණක් පොලියක් ගෙවිය යුතු ය. මෙ මගින් ණය ලබා ගත හැක්කේ ජංගම ගිණුම් හිමියන්ට පමණි.

මුදල් ණයවර

මුදල් ණයවර යනු ව්‍යාපාරයකට හිකුත් කරනු ලබන කෙටි කාලීන ණයකි. මෙය බැංකු විසින් ණයකරුවාට දෙනු ලබන අත්තිකාරමක් ලෙස ද සැලකිය හැක. මෙම පහසුකම මගින් ගනුදෙනුකරුට බැංකුව අනුමත කරන ලද නිශ්චිත මුදල් ප්‍රමාණයක් දක්වා ණයක් ලබා ගැනීමට අවකාශ ලැබේ. මේ සඳහා ගනුදෙනුකරු ආරක්ෂණයක් බැංකුවට ලබා දිය යුතු ය. එම ආරක්ෂණයට බැංකුව හිකුත් කරනු ලබන ණයවරයේ ඇති මුදල් ප්‍රමාණය ආවරණය කළ හැකි විය යුතු ය. මුදල් ණයවර සාමාන්‍ය ණයකින් වෙනස් වන්නේ මෙම ක්‍රමයේ දී සම්පූර්ණ ණය ප්‍රමාණය ම ණයකරුට එකවර හෝ ලැබෙන හිසා ය. මෙහි දී ණය ලබා ගත හැක්කේ ණයකරුගේ අවශ්‍යතා අනුව වාරික වශයෙනි. එ සේ වුව ද ණයකරුට අනුමත කරන ලද ණය සීමාව ඉක්මවිය නො හැක. මුදල් ණයවර ලබා ගත් පසු ණයකරු ලබා ගත් ණය මුදල් ප්‍රමාණයට පමණක් ඔහු හෝ ඇය විසින් පොලිය ගෙවිය යුතු ය.

විනිමය බිල්පත් වට්ටම් කිරීම

මෙය ද වාණිජ බැංකු විසින් ණය දෙනු ලබන ක්‍රමයකි. මෙහි දී සිදු වන්නේ යම්කිසි නිශ්චිත දිනයක දී ණය මුදලක් ගෙවීමට ණය හිමියකු විසින් ණය ගැතියකුට නියෝගයක් ඉදිරිපත් කිරීමකි. එම නියෝගය සහිත බිල්පත ණය ගැතියා විසින් ප්‍රතිග්‍රහණය කොට නැවතත් ණය හිමියාට බාර දෙනු ලබයි. එහි සඳහන් දිනයට පෙර දිනයක දී හදිසි මුදල් අවශ්‍යතාවක් ණය හිමියාට ඇති වුව හොත් මෙම බිල්පත එහි සඳහන් බැංකුවට ඉදිරිපත් කොට මුදල් ලබා ගත හැක. මේ වන විට බිල්පත කල් පිරී නොමැති බැවින් ණය හිමියාගෙන් බැංකුව මුදලක් අය කරගනී. එම නිසා බිල්පතෙහි සඳහන් වටිනාකමට වඩා අඩු මුදලක් ණය හිමියාට ලැබේ. මෙය බිල්පත් වට්ටම් කිරීමයි. බිල්පතෙහි සඳහන් බැංකුව මගින් බිල්පතෙහි මතුපිට වටිනාකමෙන් අඩු කරන ලද මුදල් ප්‍රමාණය වට්ටම ලෙස සැලකේ. සාමාන්‍යයෙන් වට්ටම ගණනය කරනු ලබන්නේ බිල්පතේ සඳහන් මුදල් ප්‍රමාණය අනුව නිශ්චිත වාර්ෂික අනුපාතයකට ය.

ඒක්ෂණ මුදල්

ඒක්ෂණ මුදල් යනු බැංකුවක් විසින් තැරැව්කරුවකු හෝ තැරැව්කාර සමාගමක් වෙත දෙනු ලබන ණය මුදලකි. ඔවුන් මෙම ණය ලබා ගන්නේ සුරැකුම්පත් මිල දී ගැනීම සඳහා ය. ඒක්ෂණ මුදල් ලෙස ගත් ණය මුදල කෙටි දැනුම් දීමක දී ව

සැණින් ම මුළු මුදල ම හැවත ගෙවිය යුතු ය. ඒ සඳහා පොලියක් ද බැංකුව අය කර ගනියි. කෙටි කාලීන ණය ලෙස ඒකිනික මුදල් හිකුත් කරන්නන් වශයෙන් බැංකු වැදගත් සේවයක් ඉටු කරයි.

වාණිජ බැංකුවක නියෝජිත කාර්යයන්

තැන්පතු ධාර ගැනීම හා ණය ලබා දීම හැරුණු විට වාණිජ බැංකු තම ගනුදෙනුකරුවන්ට නියෝජිත සේවා රාශියක් ද ඉටු කරයි. වාණිජ බැංකු විසින් මෙ සේ පිරිනමනු ලබන නියෝජිත සේවා සඳහා සුළු කොමිස් මුදලක් අය කරනු ලබන අතර ඒ වැනි සේවා කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

1. ලාභාංශ (Dividends) සහ ප්‍රාග්ධන ලාභ (Capital Gains) රැස් කිරීම
සමාගමක් තමන්ගේ කොටස්හිමියන්ට තම ආදායමෙන් කොටසක් ලෙස බෙදා දෙනු ලබන ලාභාංශ සහ කිසියම් වත්කමක විකුණුම් මිල එහි ගැනුම් මිල ඉක්මවා ගිය විට ලැබෙන ලාභය වන ප්‍රාග්ධන ලාභ රැස් කිරීම වාණිජ බැංකු තම ගනුදෙනුකරුවන් වෙනුවෙන් කරනු ලබන එක් නියෝජිත කාර්යයකි. මෙම ලාභාංශ සහ ප්‍රාග්ධන ලාභ ගනුදෙනුකරුවාගේ ගිණුමට බැර කරනු ලබයි.
2. සුරැකුම්පත් මිල දී ගැනීම සහ විකිණීම
තම ගනුදෙනුකරුවන් වෙනුවෙන් කොටස්, බැඳුම්කර, ණයකර වැනි සුරැකුම්පත් මිල දී ගැනීම සහ විකිණීම වාණිජ බැංකු මඟින් සිදු කරනු ලබයි.
3. ණය උපකරණ රැස් කිරීම සහ ගෙවීම
වෙක්පත්, විනිමය බිල්පත් වැනි ණය උපකරණ ද වාණිජ බැංකු තම ගනුදෙනුකරුවන් වෙනුවෙන් රැස් කරනු ලබන අතර ඒවා සඳහා ගෙවීම් කටයුතු ද සිදු කරනු ලබයි. මෙහි දී තම පළාතේ මෙන් ම පිට පළාත්වල වෙක්පත් රැස් කිරීමට වෙක්පත් නිශ්කාණ්ණ ආයතනය පහසුකම් සලසයි.
4. භාරකරුවකු වශයෙන් ක්‍රියා කිරීම
දේපළ හිමියන්ගේ උපදෙස්වලට අනුව ඔවුන්ගේ විශ්වසනීය දේපළ කළමනාකරණය කිරීමට බැංකු භාරකරුවකු ලෙස ක්‍රියා කරයි. මෙහි දී සිදු වන්නේ ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්ෂාව සඳහා බැංකු තුළ තම අන්තිම කැමති පත්‍ර තැන්පත් කිරීමයි. ගනුදෙනුකරුවෙකුගේ අභාවයෙන් පසු එම ගනුදෙනුකරුවාගේ අන්තිම කැමති පත්‍රයේ සඳහන් ලෙසට කටයුතු කිරීමට බැංකුව බැඳී සිටී.
5. නියෝජිතයෙකු වශයෙන් ක්‍රියා කිරීම
වෙනත් දේශීය මෙන් ම විදේශීය බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන සමඟ ගනුදෙනු කිරීමේ දී වාණිජ බැංකු තම ගනුදෙනුකරුවන් වෙනුවෙන් නියෝජිතයෙකු ලෙස ඇතැම් විට ක්‍රියා කරයි.

වාණිජ බැංකුවක පොදු උපයෝගීතා කාර්යයන්

තම ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා විවිධාකාර වූ උපයෝගීතා කාර්යයන් වාණිජ බැංකු ඉටු කරයි. බැංකු උපයෝගීතා කාර්යයන් ඉටු කරන විට නියෝජිතයකු වශයෙන් කටයුතු

කිරීමක් සිදු නො වේ. එ සේ සිදු කරනු ලබන පොදු උපයෝගීතා කාර්යයන් කිහිපයක් පහත දැක් වේ.

1. සංචාරක වෙක්පත් හිකුත් කිරීම
සංචාරක වෙක්පතක් යනු ගෙවීම් මාධ්‍යක් ලෙස භාවිතා කළ හැකි මූල්‍ය ආයතනයක් මඟින් හිකුත් කරනු ලබන වෙක්පතකි. මේවා බොහෝ විට භාවිතා කරනු ලබන්නේ සංචාරකයින් විසිනි. ලෝකයේ බොහෝ රටවල් සංචාරක වෙක්පත් ගෙවීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස පිළි ගනී. මේවා අස්ථානගත වූ විට දී හිකුත් කළ මූල්‍ය ආයතනය එම සංචාරක වෙක්පත් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට බැඳී සිටී. එක්සත් ජනපද ඩොලර්, යුරෝ වැනි ලොව පිළිගත් ව්‍යවහාර මුදල්වලින් මේවා ලබා ගත හැක. වාණිජ බැංකු ද රටින් බැහැර ව යන ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා සංචාරක වෙක්පත් හිකුත් කරයි. මේ හේතුවෙන් සංචාරකයින්ට බියකින් තොර ව සංචාරය කිරීමට අවස්ථාව සැලසේ. ඔවුන්ට මුදල් ප්‍රභව ගැනීමේ අවදානම මෙම පහසුකමත් සමඟ ම අඩු වේ. සංචාරක වෙක්පත් හිකුත් කිරීම සඳහා බැංකු සේවා ගාස්තුවක් අය කරයි.
2. ණයවර ලිපි හිකුත් කිරීම
නියමිත වේලාවට නිශ්චිත මුදලක් ගැනුම්කරු විසින් විකුණුම්කරුට ගෙවන බවට සහතික කරමින් මූල්‍ය ආයතනයක් විසින් හිකුත් කරනු ලබන ලිපියක් ණයවර ලිපියක් ලෙස හැඳින්වේ. මිල දී ගැනීමේ දී ගැනුම්කරු පොරෙන්දු වූ සම්පූර්ණ මුදල හෝ කොටසක් ගෙවීමට අපොහොසත් වුව හොත් මූල්‍ය ආයතනය එම මුදල් ප්‍රමාණය ගෙවිය යුතු ය. මේ අයුරින් තම ගනුදෙනුකරුවන්ට ණයවර ලිපි හිකුත් කිරීම ද වාණිජ බැංකු කරනු ලබන උපයෝගීතා කාර්යයකි. අන්තර්ජාතික වෙළෙඳාම්වල දී ණයවර ලිපි ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වේ.
3. විනිමය බිල්පත් ධාර ගැනීම
තම ගනුදෙනුකරුවන් වෙනුවෙන් දේශීය මෙන් ම විදේශීය විනිමය බිල්පත් ධාර ගැනීම ඇතැම් විට බැංකු මඟින් සිදු කරනු ලබයි. මේ නිසා භාණ්ඩ ආනයන කටයුතු පහසු කරයි.
4. සුරක්ෂිතාගාර පහසුකම් සැපයීම
සුරැකුම්පත්, ස්වර්ණාභරණ, වටිනා ලියවිලි, ඔප්පු, අන්තිම කැමති පත්‍ර වැනි ගනුදෙනුකරුවන් සතු වටිනා භාණ්ඩ තැන්පතු කිරීම සඳහා වාණිජ බැංකුවල සේප්පු නිමවා ඇත. මෙම සේප්පු තුළ තැන්පත් කළ ඉහත කී වටිනා භාණ්ඩවලට ආරක්ෂාව සැපයීම බැංකුව සතු වගකීමකි. මෙහි දී බැංකුවේ හෝ සැලකිලිමත්කම නිසා සිදු වූ අලාභනානියකට පමණක් බැංකුව වග කියනු ලබයි.
5. උකස් ණය (Mortgage Loan) සැපයීම
ගනුදෙනුකරුවෙකුට යම්කිසි දේපළක් මිල දී ගැනීමට අවශ්‍ය වූ විටක දී ඒ සඳහා අවශ්‍ය මුදල් ප්‍රමාණය හෝ මැති වූ විට උකස් ණයක් ලබා ගත හැක. මෙහි දී දේපළක

මුළු වටිනාකම හෝ ගෙවා වීම දේපළ මිල දී ගනු ලැබේ. නියමිත කාල පරිච්ඡේදයක දී වාරික වශයෙන් දේපළේ මුළු වටිනාකම පොලිය ද සහිත ව විකුණුම්කරුට ගෙවීමට ඇති කර ගන්නා ලද ගිවිසුමක් ලෙස උකස් ණය හැඳින්විය හැක.

6. ණය කාඩ්පත් (Credit Cards) සහ හර කාඩ්පත් (Debit Cards) හිකුත් කිරීම

ණය කාඩ්පතක් යනු චුම්භක පටියක් සහිත ප්ලාස්ටික් කාඩ්පතකි. වලංගු ණය කාඩ්පතක් හිමිකරුවෙකුට භාණ්ඩ සහ සේවා මිල දී ගැනීමට බලයක් ඇත. භාණ්ඩ හා සේවා මිල ගැනීමේ දී ණය කාඩ්පත හිකුත් කරන විට එම මූල්‍ය ආයතනය විසින් තීරණය කරන ලද ණය සීමාව ඉක්මවා නො යා යුතු ය. ණය කාඩ්පත් හිමියාගේ තොරතුරු ලබා ගන්නා වෙළෙන්දා එම තොරතුරු බැංකුවට ඉදිරිපත් කළ විට මිල දී ගත් භාණ්ඩය හෝ සේවාව සඳහා වැය වූ මුදල වෙළෙන්දාට ගෙවීමට බැංකුව බැඳී සිටී. එම මුදල ණය කාඩ්පත් හිමියා විසින් බැංකුවට නියමිත කාල පරිච්ඡේදයක දී ගෙවිය යුතු ය. එ සේ නො ගෙවුව හොත් හෝ ගෙවන ලද මුදල් ප්‍රමාණයට බැංකුව පොලියක් අය කරයි.

බැංකු විසින් තම ගනුදෙනුකරුවන්ට හිකුත් කරන තවත් කාඩ්පත් විශේෂයක් හර කාඩ්පත්. කිසියම් මිල දී ගැනීමක දී හර කාඩ්පත් හිමියාගේ බැංකු ගිණුමෙන් මිල දී ගත් භාණ්ඩයේ හෝ සේවාවේ වටිනාකම හර කරනු ලැබේ. හර කාඩ්පත් සහ ණය කාඩ්පත් අතර වෙනස වන්නේ හර කාඩ්පතක වැය කළ හැකි මුදල් ප්‍රමාණයේ සීමාව එම කාඩ්පත හිමියාගේ බැංකු ගිණුමේ ඇති මුදල් ශේෂයට සමාන වීමයි.

7. විදේශ විනිමය මිල දී ගැනීම සහ විකිණීම

එක් රටක ව්‍යවහාර මුදලක අගය තවත් රටක ව්‍යවහාර මුදලක අගයක් ලෙස ගණනය කළ හැක. මේ ලෙස එක් රටක ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයක අගයට සමාන වන තවත් රටක ව්‍යවහාර මුදල් ඒකක ගණන විදේශ මුදල් අනුපාතය ලෙස හම් කරයි. බැංකුවක් ගනුදෙනුකරුවෙකුගෙන් විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයක් මිල දී ගනු ලබන අනුපාතය ගැනුම් මිල ලෙස ද ගනුදෙනුකරුවෙකුට විදේශීය මුදල් ඒකකයක් විකුණනු ලබන අනුපාතය විකුණුම් මිල ලෙස ද හැඳින් වේ. සෑම විට ම ගැනුම් මිලට වඩා විකුණුම් මිල ඉහළ අගයක් ගනී. මේ නිසා විදේශ විනිමය මිල දී ගැනීම සහ විකිණීම මඟින් බැංකු ආදායම් උපයා ගනී. බැංකුවක් මෙම කටයුතු සිදු කරනු ලබන්නේ

එම රටේ විදේශ විනිමය නියාමනවලට යටත්ව ය.

8. විදේශ වෙළෙඳ කටයුතුවලට පහසුකම් සැපයීම
 වාණිජ බැංකු ආනයන අපනයන වෙළෙඳ කටයුතුවල දී සේවා රාශියක් ඉටු කරයි. ණයවර ලිපි හිකුත් කිරීම සහ ඒවා සහතික කිරීම වාණිජ බැංකුවලින් සිදු කරන බව ඉහත සඳහන් විය. ඒ හැරුණු විට ඉදිරි විනිමය වෙන් කර දීම ද බැංකු විසින් සිදු කරයි. මේ හි දී සිදු වන්නේ විදේශ විනිමය අනුපාතයේ අඩු වැඩිවීම්වලින් ගැනුම්කරු ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා හිඟිච්ඡේද ඉදිරි දිනයක දී ව්‍යවහාර මුදල් ඒකක දෙකක් හුවමාරු කර ගැනීමට පාර්ශ්ව දෙකක් අතර ගිවිසුමක් ඇති කර ගැනීමයි. ඊට අමතර ව දිගු කාලීන ණය සහ මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීම මඟින් ද අන්තර්ජාතික වෙළෙඳාමට බැංකු පහසුකම් සලසයි.

9. ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් කාඩ්පත් හිකුත් කිරීම
 ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් කාඩ්පත් ද වාණිජ බැංකු විසින් හිකුත් කරනු ලබයි. ඒවා මඟින් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍රවලින් මුදල් ලබා ගැනීම, ගිණුම් ශේෂය පරීක්ෂා කිරීම, මුදල් තැන්පතු කිරීම, බිල්පත් ගෙවීම වැනි කාර්යයන් සිදු කළ හැක. මෙම සේවාව පැය 24 පුරා ම බැංකු මඟින් ලබා දේ.

10. අන්තර්ජාල බැංකු කටයුතු සේවා පහසුකම් ලබා දීම
 වාණිජ බැංකු තම ගනුදෙනුකරුවන්ට අන්තර්ජාලය ඔස්සේ බැංකු කටයුතු සිදු කිරීමට ද පහසුකම් සපයයි. පාරිභෝගිකයින්ට තම බැංකුවේ වෙබ් අඩවියට පරිගණකයක් හරහා සම්බන්ධ වීමෙන් බිල්පත් ගෙවීම් කටයුතු වැනි බැංකු කටයුතු තම නිවසේ සිට ම සිදු කළ හැක.

මේ අනුව බලන කළ වාණිජ බැංකු මූල්‍ය අතරමැදිකරණය තුළින් අරමුදල් කාර්යක්ෂම ව ප්‍රතිව්‍යාප්ත කිරීමක් සිදු කරයි. තව ද අවදානම සහ පිරිවැය අවම කිරීම පිණිස වාණිජ බැංකු කාර්යක්ෂම ව කටයුතු කරනු ලබන තැන්පතු සහ ආයෝජන අවස්ථා ඉහළ දැමීමට සුදුසු පරිසරයක් ගොඩ නගයි. මේ ලෙස අරමුදල් කළමනාකරණය සාර්ථක ව කළ හැකි වීමෙන් වැඩි ප්‍රතිලාභ ඇති ආයෝජන සිදු කිරීම හා නිෂ්පාදන සහ රැකියා සහ අවස්ථාවලට වඩා ව දායක වීම මඟින් ආර්ථික වර්ධනය සඳහා ඉහළ දායකත්වයක් දක්වනු ලබයි. වියට අමතර ව දේශීය සහ විදේශීය වෙළෙඳාමට උර දෙයි. කෘෂිකාර්මික අංශය දියුණු කිරීම සඳහා දායක වෙයි. මේ නිසා ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා සැලකිය යුතු මෙහෙවරක් වාණිජ බැංකු සිදු කරන බව මෙයින් පැහැදිලි වේ. ☺

ජාතික ගිණුම්කරණය

කමල් මුණසිංහ

ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර අධ්‍යක්ෂ, සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුව

හැඳින්වීම

ආර්ථික වර්ධනය, ඒක පුද්ගල ආදායම යනා දී ජාතික ආදායමට අදාළ සංකල්ප ආර්ථික විද්‍යා සංවාද තුළ පමණක් නොව විදිනෙදා ජන ජීවිතයේ බහුල ව සාකච්ඡාවට බඳුන් වන මාතෘකා ය. ඊට හේතුව රටක ජීවත් වන සියලු ම දෙනා යම් කාල පරිච්ඡේදයක දී ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් වල යෙදීමෙන් ලබාගත් සාමූහික ප්‍රතිඵලය මෙ මගින් පිළිබිඹු වීමයි. විසේ ම බොහෝ ආර්ථික දර්ශක ද දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට (ද.දේ.නි.) සාපේක්ෂව සලකා බැලේ. ඒ අනුව ද. දේ. නි. ගණනය කිරීම නැතහොත් ජාතික ගිණුම්කරණය පිළිබඳ සාමාන්‍ය අවබෝධයක් පැවතීම ඉතා වැදගත් වේ. මෙම ලිපියෙන් අපේක්ෂා කෙරෙන්නේ ජාතික ගිණුම්කරණය පිළිබඳව කෙටියෙන් හැඳින්වීම, නිෂ්පාදන ප්‍රවේශය යටතේ ජාතික ගිණුම් ගණනය කෙරෙන ආකාරය විග්‍රහකිරීම සහ අදාළ දත්ත සමාලෝචනය කිරීමයි.

ජාතික ගිණුම්කරණය හැඳින්වීම

යම්කිසි ආර්ථිකයක යම් නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක සිදුවන කිසියම් ඵලදායී ආර්ථික ක්‍රියා තුළින් ජනිතවන භාණ්ඩ හා සේවා තොගයේ වටිනාකම මැන බැලීමේ ක්‍රමවේදය ජාතික ගිණුම්කරණය ලෙස හඳුන්වයි. නිෂ්පාදනය අඛණ්ඩව සිදුවන ප්‍රවාහයක් බැවින් මෙහි දී නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක් සලකා බලයි. එම කාලය මාසයක්, කාර්තුවක් හෝ වසරක් ආදී වශයෙන් වෙනස් විය හැක. අතින් අතට ආර්ථිකයක සිදුවන සියලු ම ඵලදායී ආර්ථික ක්‍රියා නොව සේ නම් යම්කිසි ආර්ථික වටිනාකමක් ජනිතවන ක්‍රියා ජාතික ගිණුම් වල ඇතුළත් විය යුතු ය. මෙහි දී භාණ්ඩ පමණක් නොව සේවා ද සලකා බලයි. කවර භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදිතයට ඇතුළත් කළ යුතු ද යන්න තීරණය කිරීමේ දී සලකා බැලිය යුත්තේ ඵලදායී ආර්ථික ක්‍රියාවක් සිදුවන්නේ ද ඒ තුළින් වටිනාකමක් ජනිතවන්නේ ද යන්නයි. නමුත් මෙම ලිපියේ ඉදිරියේ දී පැහැදිලි කෙරෙන පරිදි සියලුම ඵලදායී ක්‍රියා ඇතුළත් කරගැනීමේ සීමාකම් ද පවතින බව සිහිතබාගත යුතුවේ. ජාතික ගිණුම්කරණය ආර්ථික විද්‍යා සංකල්පයක් ලෙස ඉදිරිපත් වන්නේ 1929-33 කාලයේ පැවැති ලෝක ආර්ථික පරිහානියත් සමඟයි. පෝත් මෙතාඩ් කේන්ස් නමැති ආර්ථික විද්‍යාඥයා ජාතික ගිණුම්කරණ සංකල්පය ජනප්‍රිය කිරීමෙහි ලා

මුලික විය. එම ආර්ථික පරිහානියත් සමඟ ලෝක ආර්ථිකයට සිදුවූයේ කුමක් ද, ඊට විසඳුම් කවරේ ද යන්න පිළිබඳ ව පැහැදිලි ගැටලු විසඳා ගැනීම සඳහා ජාතික ගිණුම් දත්ත පැවතීමේ වැදගත්කම අවධාරණය කෙරිණි. ජාතික ගිණුම් දත්ත පවතින්නා සේ ම, ලෝකයේ අනෙකුත් ආර්ථික සමඟ සංසන්දනය කිරීම සඳහා එම දත්ත ප්‍රමාණාත්මකව මෙන්ම යම් ප්‍රමිතියකට අනුකූලව සහ ගුණාත්මක වශයෙන් ඉහළ මට්ටමක පැවතීම ද වැදගත් විය. එම අරමුණින් ලෝක බැංකුව, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සහ වෙනත් ජාත්‍යන්තර සංවිධාන කිහිපයක සාමූහික ප්‍රයත්නයක් තුළින් ජාතික ගිණුම් ක්‍රමවේදය (SNA -System of National Accounts) අත් පොතක් ලෙස හෙළි දැක්වූ අතර එම අත්පොතේ සඳහන් වන ආකාරි, නිර්වචන, සිද්ධාන්ත පදනම් කර ගනිමින් ලෝකයේ රටවල් තම ආර්ථික සම්බන්ධ ගිණුම් තැබීම සිදු කරයි. මුල් කාලයේ වාර්ෂික ව දත්ත සකස් කරන ලද අතර 1975 කාලයේ ඇතිවූ මැක්සිකානු ආර්ථික අර්බුදයත් සමඟ පසු කාලීන ව කාර්තුවේ වශයෙන් ද තොරතුරු ලබාගැනීමේ වැදගත්කම අවධාරණය කෙරිණි. මැක්සිකානු අර්බුදයේ දී කෙටිකාලීනව ආර්ථිකයේ හැසිරීම විග්‍රහ කිරීමට යොදාගත හැකි කාලීන දත්ත නොමැතිවීමේ ගැටලුවකට මුහුණ දීමට සිදුවිය. මේ වනවිට ජාතික ගිණුම්කරණය තවදුරටත් විධිමත් කිරීම සඳහා නව සංශෝධන සහිත අත්පොත් ඉදිරිපත් කිරීමත්, ලෝකයේ බොහෝ රටවල් එම අත්පොත්වලට අනුකූලව දත්ත සකස් කිරීමත් දැකිය හැක. විසේ නමුත් එම අත්පොත භාවිත කළ නොහැකි ආකාරයේ ප්‍රයෝගික ගැටලු පවතින අවස්ථාවල අදාළ ආර්ථිකයට ගැළපෙන අයුරින් තොරතුරු සම්පාදනය කිරීමද පොදුවේ දක්නට ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ජාතික ගිණුම් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම ආරම්භ කරන ලද්දේ 1959 වසරේ දී ය. එතැන් සිට 2007 වර්ෂය දක්වා එම කාර්යය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සේ ම ජන ලේඛන සහ සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ද සිදු කරන ලදී. ඉන් පසුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව එම කාර්යයෙන් ඉවත් වූ අතර ජන ලේඛන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ජාතික ගිණුම් සකස් කිරීම සහ ප්‍රකාශයට පත් කිරීම මේ දක්වා අඛණ්ඩව සිදු කෙරෙමින් පවතී.

භාණ්ඩ සහ සේවා වල අගය නිර්ණය කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගැනෙන කරුණු

හිඡ්පාදිතය ගණනය කිරීමේදී මූලික වශයෙන් හිමවුමේ වෙළෙඳපොළ වටිනාකම (ප්‍රමාණය x වෙළෙඳපොළ මිල) සලකා බලයි. මෙහිදී ප්‍රවර්තන කාලයේ හිපදවන ලද හිමැවුම පමණක් යොදාගැනේ. එනම් කලින් හිමවුමකට ඇතුළත් වූ භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් හෝ නැවත අලෙවි කිරීමේ දී (ප්‍රති හිමවුම) හිමවුමේ අගය අධි තක්සේරු වන බැවින් එවැනි වටිනාකම් ප්‍රවර්තන කාලයේ හිමැවුමට සලකා නොබලයි. නමුත් අදාළ අලෙවියේ දී යම් අලුත් අගයක් බිහිවුනි නම් එම අගයේ එකතුකළ වටිනාකම සලකා බැලේ. යම් ලෙසකින් හිපදවන ලද භාණ්ඩ තොගයක් විනාශ වූයේ නම් එම ප්‍රමාණය හිමැවුමට ඇතුළත් නොවේ. අලාභය හිඡ්පාදකයා විසින් දරාගැනීම හිසා (මෙහිදී සිදුවන්නේ හිමවුම් පිරිවැරයේ වැඩිවීම සහ එ මඟින් ලාභයේ අඩුවීමයි). අලුතින් වටිනාකමක් ජනිත නොවීම මීට හේතුවයි. අතින් අතට තොගයක් ඉතිරි වීනි නම් එය හිඡ්පාදකයා සතුව ඇති බැවින් එම තොග ප්‍රමාණය හිඡ්පාදකයා විසින් ම මිලදී ගත් බව සලකා කටයුතු කරයි. එම තොගයේ භාණ්ඩ නැවත අලෙවි කරන විට ප්‍රති අලෙවියක් ලෙස සලකා වටිනාකම නොසලකයි. ගණනයේ දී අවධානය යොමු කෙරෙන්නේ අවසාන භාණ්ඩ හා සේවා සම්බන්ධයෙන් පමණි. හිඡ්පාදන ක්‍රියාවලිය සාමාන්‍යයෙන් අදියර කිහිපයක දී සිදුවන අතර ඒ සෑම අදියරයක් ම සලකා බලන්නේ නම් එකම අගය දෙවතාවක් හෝ කිහිපවතාවක් හෝ ගණනය වීමක් සිදුවේ. මෙය 'බහුගණන දෝෂය' ලෙස හැඳින්වේ. උදාහරණ ලෙස හිමි ඇඳුම් හිඡ්පාදනයේ දී නූල් හිඡ්පාදනය, අමු රෙදි හිඡ්පාදනය, සකස් කළ රෙදි සහ අවසන් වශයෙන් හිමි ඇඳුම් හිඡ්පාදනය දක්වා අදියර කිහිපයක් පවතී යයි උපකල්පනය කළහොත්, ඒ සෑම අවස්ථාවක දී ම අගයන් එකට එකතු කළහොත් බහුගණන දෝෂයක් ඇතිවේ. ඒ අනුව එම බහු ගණන දෝෂය වළක්වා ගැනීම සඳහා එකතු කළ අගය ලබාගැනීම හෝ අවසන් හිමැවුම පමණක් සලකා බැලීම සිදුකෙරේ. එකතු කළ අගය ලබාගැනීමේ දී ඒ ඒ හිඡ්පාදන අදියරවල දී අලුතින් එකතුවන ප්‍රමාණය පමණක් එකතු කරයි. එනම් මෙහිදී සිදුකෙරෙන්නේ ඒ ඒ අදියරේ අවසන් හිමවුමෙන් එම හිමවුමේ ඇතුළත් අන්තර් භාණ්ඩ වල අගය ඉවත් කිරීමයි. ඉහත උදාහරණයේ හිමි ඇඳුම් හිඡ්පාදනයේ අගයෙන් අන්තර් භාණ්ඩ වශයෙන් යොදාගත් අමුරෙදි, සකස් කළ රෙදි සහ හිමි ඇඳුම් හිමැවුමට යොදාගත් වෙනත් ද්‍රව්‍ය වල වටිනාකම ඉවත් කිරීමෙන් එම අදියරේ දී පමණක් එකතු වූ අගය සලකා බැලිය හැක. මෙසේ ඒ ඒ අදියරේ අගයන්ගේ සමස්ත එකතුව එකතු කළ අගය තුළ නිරූපණය වේ. අවසන් හිමවුම් ක්‍රමය විතරම් ජනප්‍රිය ක්‍රමයක් නොවන්නේ අවසන් හිමැවුම කුමක්ද යන්න පිළිබඳව නිශ්චය කරගැනීමේ දී මතුවන ගැටලු හේතුවෙනි. උදාහරණ ලෙස භාවිතය අනුව එකම භාණ්ඩය කෙනෙකුට අතරමැදි භාණ්ඩයක් ද තවකෙකුට අවසන් භාණ්ඩයක් ද විය හැක.

භාණ්ඩ හා සේවාවල අගය තක්සේරු කිරීමේ දී වෙළෙඳපොළ මිල යොදා ගනිනත් වෙළෙඳපොළ හරහා හුවමාරුවීමක් දැකිය නොහැකි ඇතැම් භාණ්ඩ සහ සේවා ද පවතින බව පෙනේ. එවැනි භාණ්ඩ සහ සේවා සියල්ලේ ම අගය තක්සේරු කිරීම දුෂ්කර කටයුත්තක් වන බැවින් වටිනාකමේ විශාලත්වය සලකා බලා ඇතැම් අවස්ථාවල වටිනාකම වෙනුවට ආරෝපිත

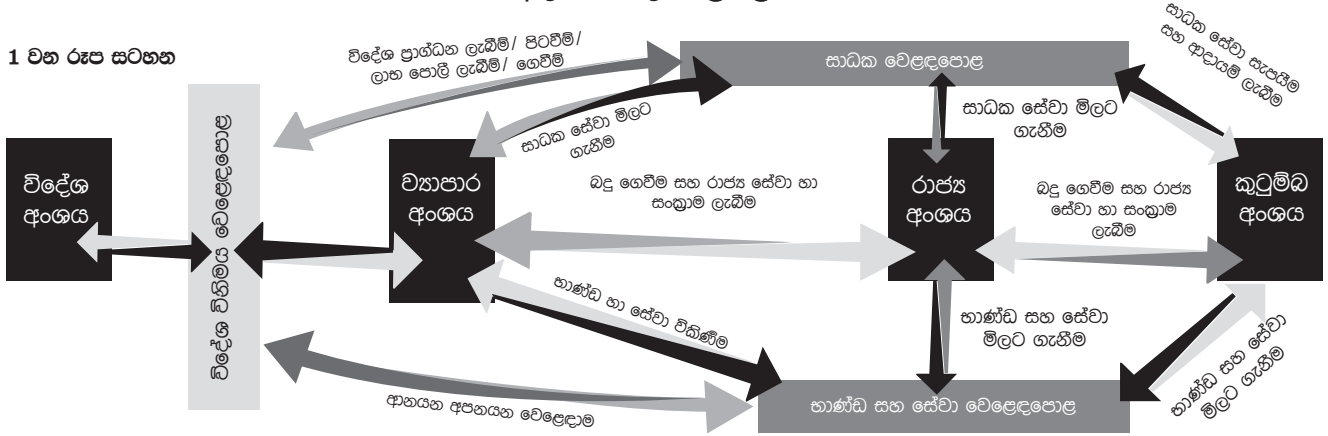
වටිනාකම ජාතික ගිණුම් වලට ඇතුළත් කෙරේ. උදාහරණ ලෙස තමන්ගේ ම නිවසක වාසය කරන්නේ නම් නිවස සඳහා වන ආරෝපිත බදු කුලිය සහ තමන්ගේ වගා බිම්ක වගා කර පරිභෝජනය කරන්නේ නම් එහි වගාවේ ආරෝපිත වටිනාකම යනාදිය ජාතික ගිණුම්කරණයේ දී සලකා බලයි. කෙසේනමුත් ජාතික ගිණුම්කරණයේ දී එලදායි ආර්ථික ක්‍රියා පමණක් සලකා බැලෙන අතර එලදායි නොවන ඇතැම් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් එනම් විශ්‍රාම වැටුප් වැනි රජයේ සහ පෞද්ගලික අංශයේ සංක්‍රාම, සැබෑ හිඡ්පාදනයක් පිළිබිඹු නොවන මූල්‍ය පත්‍රිකා ආශ්‍රිත ගනුදෙනු ආදිය ද ජාතික ගිණුම්වලට ඇතුළත් නොකෙරේ. තවද ඇතැම් ක්‍රියාකාරකම් වෙළෙඳපොළ හරහා හුවමාරු නොවන්නා සේ ම, වටිනාකම තක්සේරු කරගැනීමේ පවතින දුෂ්කරතාව සහ හිනි විරෝධී බව හේතුවෙන් ජාතික ගිණුම්වලට ඇතුළත් කර ගැනීමේ අපහසුතා පවතී. උදාහරණ ලෙස, ගෘහණියකගේ සේවා ජාතික ගිණුම්වලට ඇතුළත් නොවේ. කෙසේ වෙතත් හිනි විරෝධී ක්‍රියා ආදිය හැර ගණනය කළ හැකි සහ එකතු කළ වටිනාකමක් බිහිවන සෑම අවස්ථාවක දී ම එම වටිනාකම් ජාතික ගිණුම්වලට ඇතුළත් විය යුතු වේ. අතින් අතට යම් ආර්ථිකයක වෙළෙඳපොළ හරහා හුවමාරු වන තක්සේරු කරගත හැකි ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් වැඩිවන තරමට එකී ආර්ථිකයේ ජාතික හිමවුමේ අගය වර්ධනය ද වේ.

ජාතික ගිණුම් සකස් කිරීමේ විවිධ ප්‍රවේශ

ජාතික ගිණුම් සකස් කිරීමේ දී විවිධ ප්‍රවේශ භාවිත කළ හැකියි. ජාතික ගිණුම්වලින් මෑත බැලෙන ආර්ථිකයක සමස්ත භාණ්ඩ සහ සේවා ප්‍රමාණය දෙස විවිධ දෘෂ්ඨි කෝණවලින් බැලිය හැක. එකම ස්ථානයකට යාමේ දී එකල්ප මාර්ග භාවිත කළ හැකි සේ ම ජාතික ගිණුම්වල ද එකම ජාතික හිඡ්පාදිත අගය ලබාගැනීම සඳහා එකල්ප ක්‍රම භාවිත කළ හැක. මෙලෙස යා යුත්තේ එකම ස්ථානයකට වුවත් භාවිත කරන මාර්ග වෙනස් වීම හිසා ඒ ඒ වෙනස් මාර්ගවල දී මුහුණදීමට සිදුවන අන්දැකීම් වෙනස් වන්නා සේ විවිධ ක්‍රම භාවිත කිරීම හිසා ආර්ථිකය සම්බන්ධ විශාල තොරතුරු සම්ප්‍රදායක් ලබාගැනීමට හැකියාව ලැබේ. අතින් අතට එකල්ප ක්‍රම තුළින් එකම අගයක් ලැබීම හේතුවෙන් එම අගයේ නිරවද්‍යතාව පිළිබඳව ගැටලු ද යම් තාක් දුරකට විසඳේ. මෙලෙස ජාතික හිමවුම ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා භාවිතා වන ක්‍රම තුනක් පවතී. ඒවා හිඡ්පාදන ක්‍රමය, ආදායම් ක්‍රමය සහ වියදම් ක්‍රමය ලෙස හැඳින් වේ. මෙම ක්‍රම තුන පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම සඳහා සාර්ව ආර්ථිකයේ වෘත්තාකාර ප්‍රවාහය හැදෑරීම ප්‍රයෝජනවත් ය. වෘත්තාකාර ප්‍රවාහයෙන් ආර්ථිකයේ ක්‍රියාත්මක වන සියලුම කොටස් ප්‍රධාන අංශ හතරකට වෙන් කොට ඒ ඒ අංශ අතර අන්තර් ක්‍රියාකාරකම් සිදුවන ආකාරය සරලව දැක්වේ. විග්‍රහයේ පහසුව තකා සියලුම ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් මෙලෙස සරලව දැක්වූව ද ආර්ථිකයක ක්‍රියාකාරකම් ඉතාම සංකීර්ණ වන්නා සේ ම වෙළෙඳපොළවල් රැසක් සම්බන්ධවන සුවිසල් ක්‍රියාදාමයක් බව ද සිහි තබාගත යුතුවේ. ආර්ථිකයක ක්‍රියාකාරකම් (ආර්ථික කාරකයන්) ප්‍රධාන කොටස්/අංශ හතරකට බෙදා දැක්විය හැක. එනම් කුටුම්භ, හිඡ්පාදන, රාජ්‍ය සහ විදේශ ලෙසිනි. මෙම කොටස් අතර අන්තර් සම්බන්ධතාව රූපසටහන 1 හි සරලව දක්වා ඇත.

ආදායම් වියදුම් වක්‍රීය ප්‍රවාහය

1 වන රූප සටහන

මෙහි දැක්වෙන පරිදි කුටුම්භ අංශය සාධක හිමියන් වශයෙන් තමන්ට හිමි භූමිය, ශ්‍රමය, ප්‍රාග්ධනය, ව්‍යවසාය යන සාධක, වෙළෙඳපොළට සපයා බදු කුලී, වැටුප්, පොලී, ලාභ යන සාධක ආදායම් ලබයි. එම ආදායම වැයකොට වෙළෙඳපොළෙන් භාණ්ඩ හා සේවා ලබා ගනී. අනිත් අතට රජයට සෘජු බදු ගෙවා පොදු සේවා සහ සහනාධාර ලබාගනී. එසේම ව්‍යාපාර අංශය තමන් මිලදී ගන්නා නිෂ්පාදන සාධක යොදාගනිමින් භාණ්ඩ සහ සේවා නිපදවයි. ඒවා භාණ්ඩ සහ සේවා වෙළෙඳපොළේ අලෙවි

කරයි. එසේම ව්‍යාපාර අංශය රජයට බදු ගෙවීම සහ සංක්‍රාම ලබා ගැනීම සිදු කරයි. රාජ්‍ය අංශය භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම සහ අනෙකුත් අංශ වෙත රාජ්‍ය සේවා සැපයීම, සංක්‍රාම සැපයීම සහ බදු අයකර ගැනීම සිදු කරයි. අවසාන වශයෙන් මෙම අංශ තුනම විදේශ සමඟ සම්බන්ධ වේ. මේ අනුව සමස්ත ආර්ථික රාමුවෙන් පිටතට යන ගනුදෙනු (හිලිහීම්) සහ පිටතින් එකතුවන ගනුදෙනු (කාන්දුවීම්) විකිනෙකට සමාන බව උපකල්පනය කළ විට මෙම රාමුව තුළ මූල්‍ය (මුදල්) සහ මූර්ත (භාණ්ඩ හා සේවා) ප්‍රවාහ ගමන් කරන ආකාරයත් එම ප්‍රවාහ

1 වන සංඛ්‍යා සටහන

නිෂ්පාදන මූල්‍ය අනුව ද.දේ.හි. වර්ධන සාමාන්‍යය

අංශය	සාමාන්‍ය වර්ධන වේගය (2002-2011)
කෘෂිකාර්මික	3.6
1. කෘෂිකාර්මය, පශු සම්පත් හා දැව ආදී වන ද්‍රව්‍ය	3.5
2. ධීවර කර්මාන්තය	7.3
කාර්මික	7.0
3. පතල් සහ කැනීම්	15.4
4. නිෂ්පාදන කර්මාන්ත	5.6
5. විදුලිය ගසේ, සහ ජලය	7.8
6. ඉදිකිරීම්	8.2
සේවා	6.8
7. තොග සහ සිල්ලර වෙළෙඳාම	6.4
8. හෝටල් සහ ආපනශාලා	26.3
9. ප්‍රවාහනය හා සන්නිවේදනය	10.0
10. බැංකු, රක්ෂණ සහ දේපළ වෙළෙඳාම් යනාදිය	7.6
11. නිවාස අයිතිය	1.1
12. රාජ්‍ය සේවා	4.4
13. පෞද්ගලික සේවා	6.0
දළ දේශීය නිෂ්පාදනය	6.4

මූලාශ්‍රය: ජනලේඛන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව

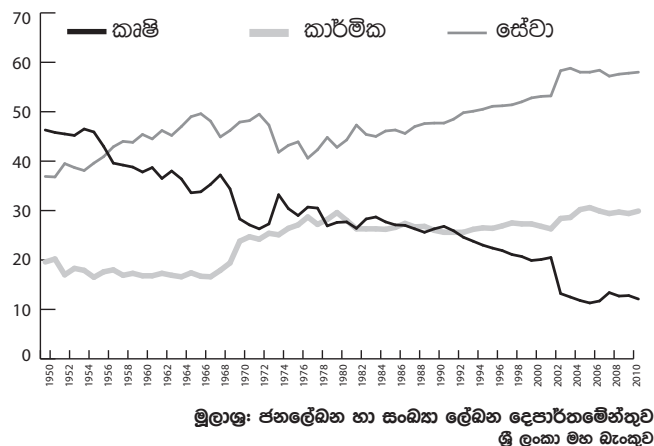
යම් යම් අදියරවල දී වකිනෙකට සමාන වන බවත් පෙනේ. ඒ අනුව අදියර තුනක් ඇසුරින් ජාතික ආදායම ගණනය කිරීම සිදුවන අතර සාධක හිමියන් සාධක සැපයීම මඟින් උපයන ආදායමේ වටිනාකම ආදායම් ප්‍රවේශය ඇසුරින් නිපදවන ලද සමස්ත භාණ්ඩ සහ සේවා ප්‍රමාණයේ වටිනාකම නිෂ්පාදන ප්‍රවේශය ඇසුරින් වම නිෂ්පාදනය මිලදී ගැනීමට කළ වියදමේ වටිනාකම වියදම් ප්‍රවේශය ඇසුරින් ගණනය කෙරේ.

ජාතික නිමැවුම ගණනය කිරීමේ නිෂ්පාදන ප්‍රවේශය

මෙම ප්‍රවේශයේ දී නිෂ්පාදනය බිහිවූයේ කවර මූලාශ්‍රයෙන් ද යන්න පදනම් කරගනිමින් ආර්ථිකය කෘෂිකර්මය, කාර්මික සහ සේවා යන ප්‍රධාන අංශ තුනකට සහ වම අංශ තුන යටතේ නැවතත් අනු අංශ දහතුනකට බෙදා විග්‍රහ කෙරේ. වම අංශ පිළිවෙලින් 1 වන සංඛ්‍යා සටහනින් දැක්වේ. සමස්ත ආර්ථිකය මෙලෙස අංශ දහතුන කට හකුළුවා දැක්වූවද වම අනු අංශ ද තවත් උප අංශ රැසක වකතුවෙන් සමන්විත වේ. පසුගිය වසර කිහිපය තුළ වම අංශවල සාමාන්‍ය වර්ධන වේගය ද 1 වන සංඛ්‍යා සටහනේ දක්වා ඇත. වම වර්ධන වේගයන් විමසා බැලීමේ දී සේවා අංශයේ උප අංශ වන භෝටල් සහ ආපන ශාලා, ප්‍රවාහනය සහ සන්නිවේදනය යන උප අංශ ඉහළ වේගයකින් වර්ධනය වී ඇති බව පෙනේ. කාර්මික අංශයේ ද බොහෝ උප අංශ ඉහළ අගයන් වාර්තා කර ඇත. පොදුවේ සියලුම අංශ ධන අගයකින් වර්ධනය වී ඇති බව පෙනේ. වසර ගණනාවක සාමාන්‍ය වර්ධන වේගය හෙවත් ආර්ථික වෘද්ධිය ඉහළ මට්ටමකින් පවත්වාගැනීම ඕනෑම ආර්ථිකයක මුඛ්‍ය අරමුණ වේ. වර්ධන වේගය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම ආර්ථිකය දෙගුණ වන කාලය අඩුවීමට මෙන්ම රට වැසියන්ගේ ජීවන තත්වය ඉහළයාමටත් හේතුවේ.

2 වන රූප සටහනින් දැක්වෙන්නේ නිෂ්පාදන ප්‍රවේශය තුළ ඒ ඒ ප්‍රධාන අංශවල සාපේක්ෂ දායකත්වය පසුගිය කාල පරිච්ඡේදය පුරා වෙනස් වී ඇති ඇති ආකාරයයි. පොදුවේ සලකා බලන විට පසුගිය දශක පහ පුරා කෘෂිකාර්මික අංශයේ සාපේක්ෂ වැදගත්කම ක්‍රමයෙන් අඩුවී කාර්මික සහ සේවා

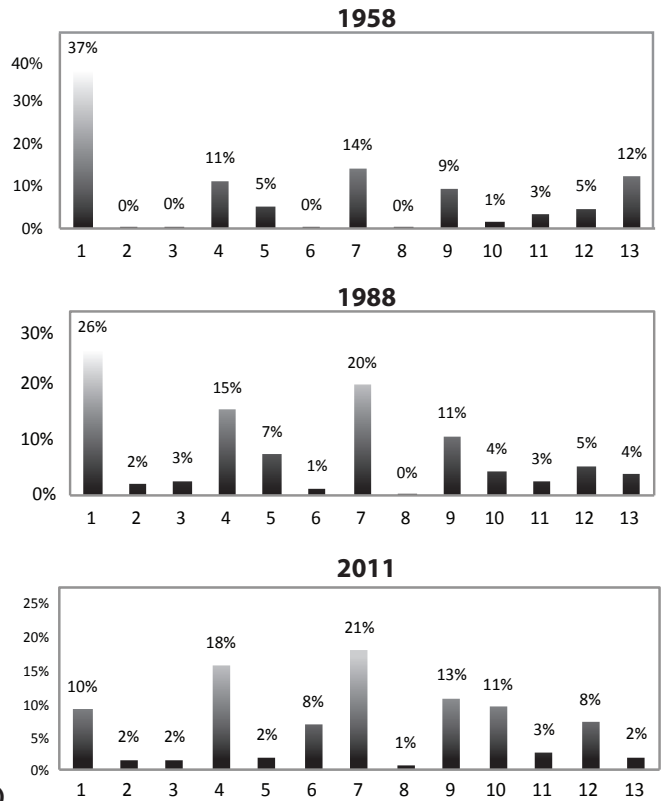
2 වන රූප සටහන - ද.දේ.නි. ආංශික දායකත්වය (පවත්නා වෙළෙඳපොළ මිලට)

අංශවල සාපේක්ෂ වැදගත්කම වැඩි වී ඇති අයුරු පෙනේ. ඉන් අදහස් වන්නේ නවීන තාක්ෂණයට සහ ආර්ථික ක්‍රමවේදවලට අනුකූල ව ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය හැඩගැසී ඇති අන්දමයි. ආර්ථික වශයෙන් දියුණුවට පත් බොහෝ රටවල අත්දැකීම වන්නේ ද මෙලෙස විකාශන අදියරවලින් පසුව සේවා අංශය මූලික කරගත් ආර්ථික ආකෘතිය ය .

3 වන රූප සටහන -

නිෂ්පාදන අංශවල ද.දේ.නි. සාපේක්ෂ දායකත්වය

මූලාශ්‍ර: ජනලේඛන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

3 වන රූප සටහනින් දැක්වෙන්නේ පසුගිය දශක පහේ තෝරාගත් වර්ෂ කිහිපයක ඉහතින් සඳහන් කළ නිෂ්පාදන අංශ 13 හි (1 වන සංඛ්‍යා සටහනෙහි දක්වා ඇති අංක 1-13 දක්වා පිළිවෙලින් සලකන්න) සාපේක්ෂ දායකත්වය වෙනස් වී ඇති ආකාරයයි. මෙහි දී 1958 වැනි කාලයේ ඉස්මතුව නොතිබූ ඇතැම් අංශ පසු කාලීනව 1998, 2011 වැනි වසර වල ඉස්මතුව ඇති අතර තවත් අනු අංශවල සාපේක්ෂ වැදගත්කම අඩුවී ඇති බව දැකිය හැකි වේ. උදාහරණ ලෙස නිෂ්පාදන කාර්මාන්ත, ප්‍රවාහනය සහ සන්නිවේදනය, ඉදිකිරීම්, බැංකු රක්ෂණ දේපළ වෙළෙඳාම් යනා දී ක්ෂේත්‍ර වැඩි දායකත්වයක් ලබා දෙන අංශ බවට පත්ව ඇත.

ජාතික ගිණුම්කරණ (නිෂ්පාදන ප්‍රවේශයට අදාළ) සංකල්ප

ජාතික ගිණුම්කරණයේ දී රටක නිපදවන සමස්ත භාණ්ඩ සහ සේවා තොගයේ වටිනාකම ගණනය කෙරෙන බව ඉහතින් සාකච්ඡා කෙරිණි. භාණ්ඩ සහ සේවා නිෂ්පාදනයෙහි යෙදෙන ඒකක විෂයයෙහි සංගණන හෝ සාම්පල දත්ත, සමීක්ෂණ සිදුකිරීමෙන් සපයා ගන්නා දත්ත පදනම් කර ගනිමින් මෙම ගණනය කිරීම් සිදුකෙරේ. කෘෂි, කාර්මික හා සේවා යන අංශ තුනේ එකතු කළ අගය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (ද.දේ.නි.) ලෙස හඳුන්වයි. ද.දේ.නි. යනු යම් කිසි භූමි ප්‍රදේශයක් තුළ යම්කිසි කාලපරිච්ඡේදයක අදාළ භාණ්ඩ සහ සේවා ප්‍රමාණයේ වටිනාකමයි. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය තුළ ප්‍රාග්ධන ක්ෂයවීම් ද ඇතුළත් වේ. ප්‍රාග්ධන ක්ෂයවීම් යන්නෙන් අදහස් වන්නේ ගෙවියහ ප්‍රාග්ධන වත්කම් ප්‍රතික්ෂයාපනය කිරීම සඳහා කෙරෙන වෙන් කිරීම් ය. මීට අමතරව වෙළෙඳපොළ මිල අනුව කෙරෙන තක්සේරුවක් බැවින් ශුද්ධ වක්‍ර බදු ද ඇතුළත් වේ. ශුද්ධ වක්‍ර බදු යනු බදු ආදායමෙන් සහනාධාර ඉවත් කළ වටිනාකමයි. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ මෙම සමස්ත වටිනාකම තුළ යම්කිසි වර්ෂයක නිපදවන ලද භෞතිකව පවතින භාණ්ඩ සහ සේවා වල එකතුවත් එකී භාණ්ඩ සහ සේවා තොගයේ මිල ගණන්වල වෙනසත් නිරූපනය කරයි. භාණ්ඩ හා සේවා තොගයේ මෙම වටිනාකමෙන් මිල ගණන් වල සිදුවූ වෙනස ඉවත් කිරීමෙන් යම් වර්ෂයක සැබෑ වශයෙන් ම භාණ්ඩ සහ සේවා ප්‍රමාණයේ සිදුවූ වෙනස් වීම මැන බැලීමට හැකිවේ. මේ සඳහා ස්ථාවර මිලට ද.දේ.නි. ගණනය කරයි. මෙම කටයුත්තේ දී සිදුකෙරෙන්නේ යම්කිසි තෝරාගත් පාද වර්ෂයක පැවති මිල ගණන් වලට අදාළ ව සලකා බලන වර්ෂයේ ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු කිරීමයි. එනම් පාද වර්ෂයේ මිලට සලකා බලන වර්ෂයේ භාණ්ඩ හා සේවා තොගයේ අගය තක්සේරු කෙරේ. එවිට පාද වර්ෂයේ මිලට (ස්ථාවර මිලට) සහ පවත්නා වර්ෂයේ මිලට (පවත්නා මිලට) යන මිල දෙකට ම ගණනය කළ ද.දේ.නි. අනුපාතයෙන් මිල ගණන් වල වෙනස නිරූපනය කරයි. මෙම මිල ගණන් වල වෙනස තුළින් සලකා බලන වර්ෂයේ සමස්ත මිල මට්ටමේ වෙනස හෙවත් උද්ධමන මිනුමක් ජනිත වේ. මෙලෙස ගම්පහ මිල මට්ටමේ වෙනස ගම්පහ මිල දර්ශකය, ද. දේ. නි. අවධිමතකය, ද.දේ.නි. ආරෝපිත මිල දර්ශකය යන නම්වලින් හැඳින්වේ. මෙය සමස්ත භාණ්ඩ සහ සේවා ප්‍රමාණයේ මිල මට්ටම කොතරම් ප්‍රමාණයකින් වෙනස් වූයේ ද යන්න දක්වන මිනුමක් ලෙස භාවිත කෙරේ. ස්ථාවර මිලට ගණනය කරන ලද ද.දේ.නි. හෙවත් සමස්ත භාණ්ඩ හා සේවා තොගය සැලකිය යුතු කාලයක් තිස්සේ අඛණ්ඩව වර්ධනය වීමේ තත්ත්වය ආර්ථික වෘද්ධිය ලෙස අර්ථ දැක්වේ. යම් රටක පවතින භාණ්ඩ සහ සේවා ප්‍රමාණය වැඩිවීම එම රටේ ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය උසස් කෙරෙන ප්‍රධාන සාධකයක් වේ.

මෙතෙක් සාකච්ඡා කළ ද.දේ. නි. යට අමතරව දළ ජාතික නිෂ්පාදනය (ද.ජා.නි.) යනුවෙන් තවත් සංකල්පයක් අර්ථ දැක්වේ. දේශීය නිෂ්පාදනයේ දී රටක භූමි ප්‍රදේශයක නිපදවන නිෂ්පාදිතය සලකා බැලුවද ජාතික නිෂ්පාදිතයේ දී රටේ නේවාසිකයන්ට හිමි සම්පත්වලින් බිහිවූ නිෂ්පාදනය සලකා බැලේ. නේවාසිකයින් කවර හෝ භූමි ප්‍රදේශයක වාසය කර තමන්ට හිමි සම්පත්වලින් බිහිවන නිෂ්පාදනයක් වේ ද විය ජාතික නිමැවුමට එකතු කරයි. අනිත් අතට අනේවාසිකයින් විසින් බිහි කෙරෙන නිෂ්පාදනයේ වටිනාකම බැහැර කෙරේ. මෙහිදී ප්‍රයෝගිකව ද.ජා.නි. ගණනය කිරීමට දේශීය නිමැවුමට විදේශීය ශුද්ධ සාධක ආදායම ගලපනු ලබයි. විදේශීය ශුද්ධ සාධක ආදායම තුළ අඩංගු වන්නේ විදේශීය සාධක ලැබීම්වලින් සාධක ගෙවීම් ඉවත් කළ විට ලැබෙන අගයයි. මෙහි දී සැලකිල්ලට ගත යුතු තවත් කරුණක් වන්නේ විදේශීය රටවල ශ්‍රමය සැපයීමෙන් උපයාගන්නා ආදායම ද ජාතික ගිණුම් වලින් බැහැර කෙරෙන

බවයි. ඊට හේතුව විදේශ විනිමය පාලන ආඥා පනතට අනුව එවැනි ශ්‍රමිකයින් අනේවාසිකයින් ලෙස සලකනු ලබන බැවිනි. ජාතික නිෂ්පාදනයේ කොටසක් ලෙස නොසලකනු ලැබූව ද විදේශ විනිමය ගලා වීමේ ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයක් ලෙස විදේශීය ප්‍රේෂණ ආර්ථිකයේ වැදගත් භූමිකාවක් නිරූපනය කරයි. බොහෝ විට විදේශවල සාධක යෙදවීමෙන් ලබන ආදායමට වඩා රටින් ගලායන ගෙවීම් වැඩිවීමෙන් ද.ජා. නි. ට වඩා ද. දේ. නි. ඉහළ මට්ටමක පවතින අවස්ථා දක්නට ලැබේ. (මෙහි දී ද.ජා.නි./ද.දේ.නි වලින් ප්‍රාග්ධන ක්ෂය වීම් ඉවත් කළ විට ශුද්ධ ද.ජා.නි./ද.දේ.නි ලැබෙන ආකාරයත් වෙළඳ මිලට ගණනය කරන ලද ද.ජා.නි./ද.දේ.නි වලින් ශුද්ධ වක්‍ර බදු ඉවත් කළ විට සාධක මිලට ද.ජා.නි./ද.දේ.නි ගණනය කළ හැකි බවත් අවබෝධ කර ගත යුතුය.)

සාරාංශය

මෙම ලිපියෙන් අරමුණු කරන ලද්දේ ජාතික ගිණුම්කරණය හඳුන්වාදීම සහ ඊට අදාළ නිෂ්පාදන ප්‍රවේශය පිළිබඳව න්‍යායික කරුණු ප්‍රායෝගික දත්ත සමඟින් ඉදිරිපත් කිරීමයි. ජාතික ගිණුම්කරණය පුළුල් විෂයයක් වන්නා සේ ම ඉතා වැදගත් ආර්ථික විද්‍යාත්මක සිද්ධාන්තයකි. එදිනෙදා කතා බහේ දී සාමාන්‍ය ජනතාවගේ පටන් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් දක්වා සියලු දෙනා ම භාවිත කරන සංකල්ප පිළිබඳ ව කෙටි හැඳින්වීමක් මෙ මඟින් සපයා ඇත. මෙහි දී වැදගත්වන කරුණ වන්නේ ද.දේ.නි. යෙන් දැක්වෙන්නේ ඇත ගම්පහව වල නිෂ්පාදන කටයුතුවල යෙදෙන ගොවි, ධීවර ජනතාවගේ සිට ජාතික හෝ ජාත්‍යන්තර සේවා කටයුතුවල යෙදෙන මහා පරිමාණ ව්‍යවසායකයා දක්වා සියලු දෙනාගේ ම සාමූහික නිෂ්පාදනයේ වටිනාකම වී මඟින් විදහා දක්වන බවයි. ඒ අනුව යම් වර්ෂයක ද.දේ.නි. පෙර වසරට සාපේක්ෂව ඉහළයෑම සියලුම දෙනා වඩා වඩා කාර්යක්ෂමව සහ ඵලදායීව නිෂ්පාදනය කාර්යයයේ යෙදී සිට ඇති බව කියාපාන දර්ශකයයි. ලොව දියුණු මට්ටමට පැමිණි හැරහොත් ද.දේ.නි. ඉහළ අගයකින් වර්ධනය කරගත් රටවල් මෙම සාමූහික ප්‍රයත්නය පිළිබඳ හිසි අවබෝධයෙන් එක් එක් පුද්ගලයා තම දායකත්වය උපරිමව ලබාදීම තුළින් පෙරට පැමිණ ඇත. එබැවින් ද.දේ.නි යනු තනි තනි පුද්ගලයන් සියලුම දෙනාට වෙන වෙන ම අයත් සේ ම පොදුවේ සියලුම දෙනාට එකවිට අයත් සියල්ල නිරූපනය කෙරෙන්නක් බවත් එකිනෙකාගේ ආකල්ප ක්‍රියාකාරකම් වී සඳහා බලපානු ලබන බවත් පැහැදිලිවේ.

ඉදිරි ලිපිවල දී ජාතික ගිණුම්කරණය සම්බන්ධ විශදම් සහ ආදායම් ප්‍රවේශ සේ ම ජාතික ගිණුම්කරණයේ වැදගත්කම සහ සීමා සේ ම ප්‍රයෝජන ද සාකච්ඡා කෙරේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ:

1. Mankiw Glory N. 2007 Principles of Economics, 4th edition, Thomson South-Western (Printed in India)
2. තිලකරත්න සිරිසේන, 1996, ආර්ථික විද්‍යා පදනම, අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ
3. ආර්ථික විද්‍යා ප්‍රවේශය 1 වෙළුම, මහාචාර්ය ඩී. අතපත්තු
4. වාර්ෂික වාර්තා, ශ්‍රී ලංකා මහා බැංකුව
5. දත්ත මූලාශ්‍ර - ශ්‍රී ලංකා මහා බැංකුව, ජන ලේඛන සහ සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව.

ආයෝජනය දිරිමත් කරන නව විනිමය පාලන ප්‍රතිපත්ති

ඩබ්ලිව්. ජී. ඒ. සී. ද සිල්වා

සහකාර විනිමය පාලක, විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව

ශ්‍රී ලංකාවේ විනිමය පාලනයේ විකාශනය

නූතන විනිමය පාලනයේ මූලාරම්භය 1944 තරම් අතීතයට දිව යන්නකි. එතෙක් බොහෝ රටවල් අතර තිබූ හිඳහස් වෙළඳ රටාව දෙවන ලෝක යුද්ධයේ ආරම්භයත් සමඟම වෙනස්කම් රැසකට භාජනය විය. සිය ආර්ථික ස්ථාවරත්වය තහවුරු කරගනු වස් තමන් සතු වූ විදේශ විනිමය සංචිත රැක ගැනීමේ අරමුණින් බොහෝ රටවල් විනිමය පාලනය කිරීම සඳහා විවිධ පියවර ගනු ලැබූ අතර ශ්‍රී ලංකාවද මේ අතර විය. ශ්‍රී ලංකාවේ විනිමය පාලනය සම්බන්ධ පහත සම්මත කර ගන්නා ලද්දේ 1953 අගෝස්තු 15 වන දාය. ඒ අනුව විනිමය පාලන පනතේ ඇති නීති රීති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත පවරා දෙන ලදී. පහත දැක්වෙන විෂයයන් සම්බන්ධ නීති රීති මෙම පනතේ අන්තර්ගත කර ඇත.

- නේවාසිකයින් විසින් විදේශයන් හි සිදු කරනු ලබන ආයෝජන හා අනේවාසිකයින් දේශීයව කරනු ලබන ආයෝජන
- නේවාසිකයින් විසින් විදේශයන්ගෙන් ලබා ගන්නා ණය හා විදේශයන්ට ලබා දෙනු ලබන ණය
- ආනයන හා අපනයන සම්බන්ධ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු
- නේවාසිකයින් විදේශීයව හා අනේවාසිකයින් දේශීයව පවත්වාගෙන යනු ලබන ගිණුම්
- දේශීය වෙළෙඳපොළේ සිදු කරනු ලබන විදේශීය මුදල් මිල දී ගැනීම සහ විකිණීම
- සංක්‍රමිකයන් විසින් දේපළ හා වත්කම් විකිණීමෙන් ලත් මුදල් විදේශයන්ට රැගෙන යාම
- පහත උල්ලංඝනය කිරීමක දී වියට වරෙන්ඩ් නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම

මෙම ලිපිය ආයෝජන සඳහා බලපාන විනිමය පාලන ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන බැවින් ඉහත දැක්වූ පළමු කරුණු දෙක පිළිබඳව අවධානය යොමු කර ඇත.

දැඩි ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරමින් විනිමය පාලනය කිරීම ආර්ථික විද්‍යා මූලධර්මයන්ට අනුව රටක සංවර්ධනය හා ගෝලීයකරණයේ දී අතිතකර අයුරින් බලපායි. මෙහි දී දේශීය වෙළෙඳපොළ විදේශීය තාක්ෂණයට, භාණ්ඩ හා සේවාවන්ට නිරාවරණය වීමේ හැකියාව අවම කරනු ලබන අතර දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි ගෝලීය ව්‍යාප්තවීම ද අඩපණ කරනු ලබයි. ආර්ථික විද්‍යා මූලධර්මයන්ට අනුව ගෝලීය මෙන්ම දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි සංවර්ධනය කෙරෙහි විවෘත ආර්ථිකය සෘජු බලපෑමක් කරනු ලබයි. මේ අනුව විනිමය පාලනය ලිහිල් කිරීමේ අවශ්‍යතාව දැඩිව පැහැදිලි කරන අතර 1970 දශකයේ අගභාගය තුළ දී මේ සඳහා මූලික ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. ඒ අනුව 1977 වසරේ දී විවෘත ආර්ථික සංකල්පය ශ්‍රී ලංකාවට හඳුන්වා දෙනු ලැබූ අතර, ඒ අනුව එතෙක් පැවති ආනයන අපනයන රෙගුලාසි ලිහිල් කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. 1993 දක්වා ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වූ මෙම ලිහිල්කරණ ප්‍රතිපත්තිය 1994 වසරේ දී ජංගම ගිණුම් ගනුදෙනු සම්පූර්ණයෙන්ම ලිහිල් කිරීම දක්වා වර්ධනය විය.

එහෙත්, අනෙකුත් බොහෝ හැඟී වන වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකවල මෙන් ම, ශ්‍රී ලංකාවේ ද ප්‍රාග්ධන ගිණුම් පිළිබඳ වන විනිමය පාලන රෙගුලාසි ලිහිල් කිරීම මන්දගාමීව සිදු විය. වර්තමානයේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් මුහුණ පා ඇති විශාලතම අභියෝගයක් වනුයේ ප්‍රාග්ධන ගිණුම් රෙගුලාසි ලිහිල් කිරීමට අනුරූපව දීර්ඝ කාලීන ආර්ථික සංවර්ධනයක් ළඟා කර ගැනීමයි. ශ්‍රී ලංකාවේ මේ වනවිට යම්කාක් දුරකට ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ සිදුකර ඇති මෙම ලිහිල්කරණ ප්‍රතිපත්ති තුළින්, විදේශීය ආයෝජන මෙරටට ලැබීමේ ප්‍රවණතාවයේ පැහැදිලි

වර්ධනයක් දක්නට ලැබේ. විලෙස සිදු කරනු ලබන විදේශීය ආයෝජන ප්‍රධාන වශයෙන් කාණ්ඩ දෙකක් යටතේ වර්ගීකරණය කළ හැක.

- විදේශීය සෘජු ආයෝජන (Foreign Direct Investment)
- විදේශීය ආයෝජන කළඹ (Foreign Portfolio Investment)

විදේශීය සෘජු ආයෝජනයක් යනු කුමක්ද?

විදේශීය සෘජු ආයෝජනයක් යනු එක් රටක පුද්ගලයකු හෝ සමාගමක් හෝ විසින් වෙනත් රටක නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය තුළ සිදු කරනු ලබන සෘජු ආයෝජනයකි. මෙහි දී නව නිෂ්පාදන සමාගමක් ආරම්භ කිරීම හෝ පවතින සමාගමක් මිල දී ගැනීම හෝ ව්‍යාප්ත කිරීම හෝ දැක්විය හැක. විදේශීය සෘජු ආයෝජනයක් සඳහා ආයෝජකයින් යොමුවීමට බලපාන ප්‍රධාන හේතු ලෙස පහත දැක්වෙන කරුණු දැක්විය හැක.

- බදු සහන
- අඩු ශ්‍රම පිරිවැය
- අමුද්‍රව්‍ය සපයා ගැනීමේ පහසුව
- සම්පත් සුලභතාව
- ලිහිල් රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති
- සාමාජයීය හා ආර්ථික සාධක

විදේශීය සෘජු ආයෝජන මගින් ආයෝජිත රටට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ ලෙස පහත දැක්වෙන කරුණු දැක්විය හැක.

- රැකියා අවස්ථා උත්පාදනය
- තාක්ෂණික ඥානය
- පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඥානය
- නිෂ්පාදන ඵලදායිතාවයේ වර්ධනය
- වෙළෙඳපොළ තරගකාරීත්වය
- ස්ථාවර වත්කම් ජනනය වීම
- ජීවන තත්ත්වයේ වර්ධනය

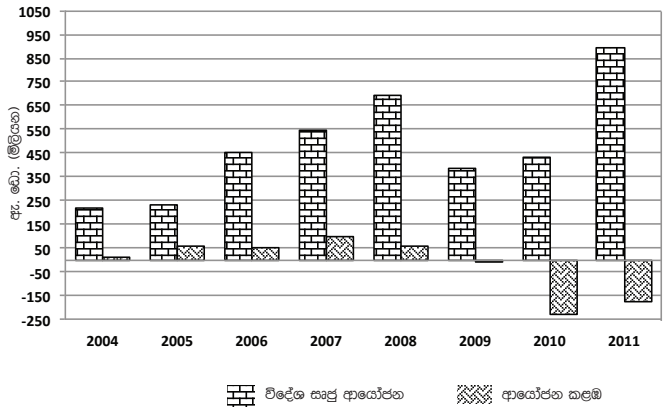
ආයෝජන කළඹක් තුළ සිදු කරනු ලබන විදේශීය ආයෝජනයන් යනු කුමක්ද?

විදේශීය ආයෝජන කළඹක් යනු එක් රටක පුද්ගලයකු හෝ සමාගමක් හෝ විසින් වෙනත් රටක සිදු කරනු ලබන ආයෝජන වන අතර එවැනි ආයෝජන විවිධ සුරැකුම්පත් කාණ්ඩවල වනම්, ව්‍යාපාර කොටස්, භාණ්ඩාගාර ඩිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, ඒකක භාර, ණයකර ආදියෙහි සිදු කරනු ලබයි. ආයෝජන කළඹක ආයෝජනය කිරීමෙන් ආයෝජකයා හට කෙටි කාලීනව ද පොලී ආදායම් සහ ලාභ අත්පත් කර ගැනීමේ හැකියාව ඇති අතර ආයෝජනයේ ඇති අවදානම අවම වීම ද මෙවන් ආයෝජන සඳහා යොමු වීමට හේතු පාදක වී ඇත. මෙහි දී කෙටි කාලීනව රට තුළට විදේශ විනිමය ගලා ඒමක් සිදු වන අතර එමඟින් ශ්‍රී ලාංකික ව්‍යවසායකයින්ට තම මූල්‍යමය අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමේ අවස්ථාව සැලසේ.

ප්‍රස්තාරය 1:

ශ්‍රී ලංකාවට ලැබුණු ශුද්ධ විදේශීය සෘජු ආයෝජන හා ශුද්ධ කළඹ ආයෝජන අගයන්

2004 - 2011

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තා, 2008 - 2011

ඉහත ප්‍රස්තාරය අනුව , 2011 වර්ෂයේ දී මෙරටට ප්‍රේෂණය වූ විදේශීය සෘජු ආයෝජනවල සීඝ්‍ර වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි. වසර 2010 වසර හා සැසඳීමේදී 106%ක පමණ වර්ධනයකි. එනමුදු, 2009 සිට 2011 දක්වා කාල සීමාව තුළ ආයෝජන කළඹවල ආයෝජනය සඳහා රට තුළට පැමිණි ප්‍රේෂණවල ශුද්ධ අගය සෘණ අගයන් වී ඇත. එයට හේතු වී ඇත්තේ රට තුළට පැමිණි ප්‍රේෂණයන්ට වඩා එම ආයෝජන හේතුවෙන් සිදු වූ ප්‍රතිමුඛ ප්‍රේෂණ වනම්, ආයෝජන විකිණීමෙන් සහ පැවරීමෙන් ලද මුදල්, ආයෝජනයෙන් ලත් ලාභ, පොලී සහ ලාභාංශ ආදියෙහි අගය වැඩි වීමයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය ආයෝජනයන්ගේ වර්තමානය

විදේශකයින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදු කරන ආයෝජන

ක්‍රමක්‍රමයෙන් ලිහිල් වූ විදේශ ආයෝජන රෙගුලාසි මේ වනවිට පුළුල් ලෙස ලිහිල්කරණයට බඳුන් වී ඇත. ඒ අනුව මේ වනවිට විදේශකයින්ට ශ්‍රී ලංකාව තුළ පහත දැක්වෙන කාණ්ඩ යටතේ ආයෝජනය කිරීමේ ඉඩ ප්‍රස්ථා සලසා දී ඇත.

- ව්‍යාපාර කොටස්
- යම් රටක අනුමත කළ අරමුදලකට, අනුමත කළ ප්‍රාදේශීය අරමුදලකට, ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත සංස්ථාගත සහ ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත වාසික පුද්ගලයන්ට යම් සමාගමක හිකුත් කළ ප්‍රාග්ධනයෙන් 100% දක්වා වූ සමාගම් කොටස් හිකුත් කිරීම සහ පැවරීම සඳහා පහත සීමාවන්ට යටත්ව අවසර ලබා දී ඇත.

1. පහත කාණ්ඩවල ව්‍යාපාරවල හිරත වන හෝ හිරත වීමට යෝජනා කරන සමාගමක කොටස් හිකුත් කිරීමට හෝ පැවරීමට අවසර ලබා දී නැත.

- i. මුදල් ණයට දීම
- ii. උකස් ගැනීම
- iii. ඇමරිකන් ඩොලර් දසලක්ෂයකට අඩු ප්‍රාග්ධනයක් ඇති සිල්ලර වෙළෙඳාම
- iv. වෙරළබඩ ධීවර කටයුතු
- v. ආරක්ෂක කළමනාකරණය, තක්සේරුකරණය සහ තනි පුද්ගලයන්ට හෝ පෞද්ගලික ආයතනවලට උපදේශන සැපයීම ඇතුළු ආරක්ෂක සේවා සැපයීම

2. පහත කාණ්ඩවල ව්‍යාපාරවල හිරත වන හෝ හිරත වීමට යෝජනා කරන හෝ සමාගමක කොටස් සම්බන්ධයෙන්, එම සමාගමේ හිකුත් කළ ප්‍රාග්ධනයෙන් 40% දක්වා පමණක් හිකුත් කිරීමට හෝ පැවරීමට හෝ අවසර ලබා දී ඇත.

- i. ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන ජාත්‍යන්තර වශයෙන් තීරණය කරනු ලැබූ සලාක සීමා කිරීම්වලට යටත් වන අවස්ථාවක භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය
- ii. තේ, රබර්, පොල්, කොකෝ, වී, සීනි, කුළුබඩු වගා කිරීම සහ මූලික වශයෙන් සකස් කිරීම
- iii. පතල් කැණීම සහ නැවත අලුත් කළ නොහැකි ජාතික සම්පත් මූලික වශයෙන් සකස් කිරීම
- iv. දේශීය දැව භාවිතා කරන දැව පදනම් කරගත් කර්මාන්ත
- v. ධීවර කටයුතු (ගැඹුරු මුහුදේ මසුන් මැරීම)
- vi. ජන සන්නිවේදනය
- vii. අධ්‍යාපනය
- viii. බඩු ප්‍රවාහනය
- ix. සංචාරක අනුයෝජිත ආයතන
- x. නැව් අනුයෝජිත ආයතන

3. පහත කාණ්ඩවල ව්‍යාපාරවල හිරත වන හෝ හිරත වීමට යෝජනා කරන හෝ සමාගමක කොටස් සම්බන්ධයෙන්, එම සමාගමේ හිකුත් කළ ප්‍රාග්ධනයෙන් ප්‍රතිශතයක් පමණක් හිකුත් කිරීමට හෝ පැවරීමට හෝ අවසර ලබා දී ඇති අතර එක් ප්‍රතිශතය සඳහා ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව විසින් හෝ විවැනි ව්‍යාපාරයක් සම්බන්ධයෙන් විදේශ ආයෝජන අනුමත කිරීම සඳහා පිහිටුවන ලද යම් අධිකාරයකින් හෝ අනුමත කර තිබිය යුතුය.

- i. ගුවන් ප්‍රවාහන කටයුතු
- ii. වෙරළබඩ නැව් කටයුතු
- iii. 1990 අංක 46 දරන කාර්මික ප්‍රවර්ධන පනතේ දෙවන උපලේඛනයෙහි සඳහන් කාර්මික ව්‍යාපාර එනම්;
 - a. යුද්ධායුධ, වෙඩි ද්‍රව්‍ය, වෙඩි බෙහෙත්, පුපුරණ ද්‍රව්‍ය, හමුදා වාහන සහ උපකරණ, අහස් යාත්‍රා සහ

වෙනත් හමුදාමය ලෝහ භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කරන යම් කර්මාන්තයක්

- b. වස, හිද්‍රා ජනක ද්‍රව්‍ය, මධ්‍යසාර, අන්තරාදායක ඖෂධ සහ විෂ අවදානම් හෝ කාසිනෝපෙතික් ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය කරන යම් කර්මාන්තයක්
- c. ව්‍යවහර මුදල් කාසි හෝ ආරක්ෂිත ලේඛන නිපදවන යම් කර්මාන්තයක්
- iv. විශාල පරිමාණයේ යන්ත්‍රානුසාරයෙන් මැණික් හැරීම
- v. ලෝහරැසි.

• භාණ්ඩාගාර ඩිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර

දේශීය අරමුදල්, ප්‍රාදේශීය අරමුදල් හෝ අන්‍යෝන්‍ය අරමුදල් වැනි විදේශීය ආයතනික ආයෝජකයන්, ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත සංස්ථාපනය කරන ලද සංස්ථාපිත ආයතන, ශ්‍රී ලංකාව තුළ හෝ ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත නේවාසිකයින් වන විදේශීය රාජ්‍යවල පුරවැසියන්, අනේවාසික ශ්‍රී ලාංකිකයින් සහ ආමුඛ ප්‍රේෂණ ලබන ද්විත්ව පුරවැසියන් ප්‍රාථමික මෙන් ම ද්විතීයික වෙළෙඳපොළවල් හරහා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර ඩිල්පත් මිල දී ගැනීමට අවසර ලබා දී ඇති අතර විවැනි සියලු ආයෝජනවල එකතුව පවතින භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර ඩිල්පත් වල මුළු වටිනාකමින් 12.5% නොඉක්මවිය යුතුය.

• ඒකක භාර

විදේශීය ආයතනික ආයෝජකයන්ට, ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත සංස්ථාපිත සමාගම්වලට සහ අනේවාසික පුද්ගලයින්ට (අනේවාසික ශ්‍රී ලාංකිකයන්ද ඇතුළත් ව) සංශෝධිත 1987 අංක 36 දරන ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභා පනත යටතේ හිකුත් කරන ලද බලපත්‍රයක් මත ක්‍රියාත්මකවන ඒකක භාරයක ඒකක හිකුත් කිරීමට හා පැවරීමට අවසර ලබා දී ඇත.

• ණයකර

විදේශීය ආයතනික ආයෝජකයන්ට, ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත සංස්ථාපිත සමාගම් වලට සහ අනේවාසික පුද්ගලයින්ට (අනේවාසික ශ්‍රී ලාංකිකයන් ද ඇතුළත් ව) 1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ සහ විගණන ප්‍රමිති පනත අනුව විශේෂයෙන් සඳහන් කරන ලද ව්‍යාපාර ආයතනයක් ලෙස වර්ගීකරණය කර ඇති සමාගමක ශ්‍රී ලංකා රුපියල් වලින් නියම කර ඇති පරිවර්තන හෝ පරිවර්තන නොවන, ගෙවා නිදහස් කළ හැකි හෝ ගෙවා නිදහස් කළ නොහැකි හෝ ණයකර හිකුත් කිරීමට හා පැවරීමට අවසර ලබා දී ඇත. මෙම සියලුම ණයකර කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි ලැයිස්තුගත වී තිබිය යුතුය. මෙම ආයෝජන වඩාත් පහසු කිරීම සඳහා ඉහත කාණ්ඩ යටතේ ආයෝජනය කිරීමේ දී වෙන් වෙන් වශයෙන් පවත්වාගෙන යා යුතුව තිබූ ගිණුම් මේ වනවිට ඒකාබද්ධ කර 2010 මාර්තු 11 දින සිට සුරැකුම්පත් ආයෝජන ගිණුම ලෙස තනි ගිණුමක් තුළින් ආයෝජනය කිරීමේ අවස්ථාව සලසා දී ඇත. මෙම ගිණුම

විදේශ ආයෝජකයා ගේ නමින් ශ්‍රී ලංකාවේ ඕනෑම වාණිජ බැංකුවක විවෘත කළ හැක. මෙහි දී ආයෝජනය තුළින් ලැබෙන සියළු ප්‍රතිලාභ කිසිදු අවහිරයකින් තොරව මෙම ගිණුම තුළින් ම තම රටට ගෙන යාමේ අවස්ථාව ආයෝජකයාට ලබා දී ඇත. මෙම ක්‍රියාමාර්ග තුළින් විදේශීය ආයෝජකයින් දිරිමත් කිරීමට උත්සාහ ගන්නා අතර එමගින් මෙරට තුළ විදේශීය ආයෝජන ඉහළ නැංවීමට අවස්ථාව සැලසෙනු ඇත.

1 වන සංඛ්‍යා සටහන

සුරැකුම්පත් ආයෝජන ගිණුම් තුළින් ශ්‍රී ලංකාවට ප්‍රේෂණය වූ විදේශීය ආයෝජන

2009 - 2012

ශ්‍රී ලංකා රුපියල් මිලියන

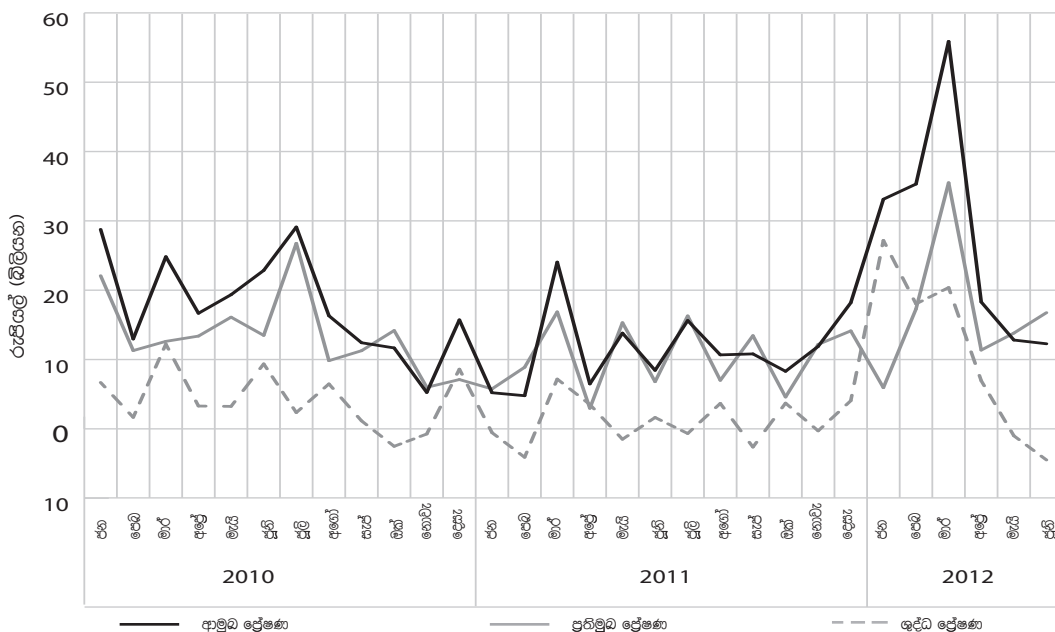
	ආමුඛ ප්‍රේෂණ	ප්‍රතිමුඛ ප්‍රේෂණ	ශුද්ධ ප්‍රේෂණ
2009	214,442	84,421	130,021
2010	215,913	164,107	51,806
2011	138,248	124,203	14,045
2012*	167,696	100,661	67,035

2012* ප්‍රති දක්වා

මූලාශ්‍රය : විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව,
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

2 වන ප්‍රස්තාරය

සුරැකුම්පත් ආයෝජන ගිණුම් තුළින් කරන ලද ප්‍රේෂණවල මාසික විචලනය 2010 - 2012

මූලාශ්‍රය : විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව,
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

2009 සහ 2010 වසරවලට සාපේක්ෂව, 2011 වසර තුළ දී ආමුඛ ප්‍රේෂණවල 36% ක පහළ යෑමක් පෙන්නුම් කර ඇත. එහෙත් 2012 වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළ නැවතත් ආමුඛ ප්‍රේෂණ සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යෑමක් පෙන්නුම් කරයි. එය 2011 වසරේ ප්‍රථම භාගයට වඩා 66.6% ක වැඩි වීමකි. එසේම 2012 වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළ ප්‍රතිමුඛ ප්‍රේෂණවල ද අඩු වීමක් සිදු වී ඇති අතර එය 2011 වසරේ ප්‍රථම භාගයට සාපේක්ෂව 10.9% ක අඩු වීමකි. මේ අනුව, 2012 ප්‍රථම භාගය තුළ පමණක් සුරැකුම්පත් ආයෝජන ගිණුම් තුළින් මෙරටට පැමිණි විදේශීය ආයෝජන ශුද්ධ ප්‍රේෂණ සීඝ්‍ර ලෙස වර්ධනය වී ඇති අතර එය 2011 වසරේ පළමු භාගය හා සැසඳීමේ දී 983% ක පමණ වර්ධනයකි.

2010 සිට 2012 ප්‍රති දක්වා කාල පරාසය තුළ මෙරටට පැමිණි ආයෝජන සැලකූ විට 2012 මාර්තු මාසයේ දී රට තුළට පැමිණි ප්‍රේෂණ උපරිම අගයක් ගනී. එය රුපියල් බිලියන 55.88කි. කෙසේ වුවද එම මාසය තුළ ප්‍රතිමුඛ ප්‍රේෂණවල අගය ද ඉහළ අගයක් ගන්නා බැවින් ශුද්ධ ප්‍රේෂණවල අගයේ ඉතා ඉහළ වර්ධනයක් සිදුවී නැති අතර ඉහත කාල සීමාව තුළ උපරිම ශුද්ධ ප්‍රේෂණ වාර්තා වී ඇත්තේ 2012 ජනවාරි මාසය තුළ දී ය.

එක් එක් කාණ්ඩවල සිදු කරන ලද ආයෝජන සැසඳීමේ දී 2012 මාර්තු මාසය තුළ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි ලියාපදිංචි කොටස්වල සිදු වූ ආයෝජනවල සීඝ්‍ර වර්ධනයක් පෙන්නුම් කර ඇත. එය ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බිලියන 24.01 කි. එසේ ම 2012 පෙබරවාරි මාසයේ දී නාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල කරන ලද ආයෝජනවල සීඝ්‍ර වර්ධනයක් පෙන්නුම් කර ඇති අතර එය ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බිලියන 23.24ක් වේ.

විවිධ කාණ්ඩයන් යටතේ සුරැකුම්පත් ආයෝජන ගිණුම් තුළින් කරන ලද ආයෝජන

2011 මැයි සිට 2012 ජුනි දක්වා

ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බිලියන

කොටස් වෙළෙඳපොළේ හි ලියාපදිංචි කොටස්	කොටස් වෙළෙඳපොළේ හි ලියාපදිංචි නොවූ කොටස්	භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	ඒකක භාර
2011 - මැයි	-2.79	0.79	0.52	0.02	0.00
2011 - ජුනි	4.50	-0.49	-2.05	-0.15	0.00
2011 - ජූලි	1.67	0.25	-1.00	0.40	0.00
2011 - අගෝස්තු	0.87	1.50	-1.91	2.14	0.00
2011 - සැප්තැම්බර්	-2.90	0.93	1.47	1.59	1.65
2011 - ඔක්තෝම්බර්	2.98	0.27	-0.12	0.81	3.00
2011 - නොවැම්බර්	0.39	1.34	1.69	-0.06	0.00
2011 - දෙසැම්බර්	-1.50	0.38	9.10	-0.51	9.00
2012 - ජනවාරි	3.73	0.07	15.17	-2.40	0.00
2012 - පෙබරවාරි	3.55	0.63	-2.25	23.24	0.00
2012 - මාර්තු	24.01	1.55	-4.83	-3.34	0.00
2012 - අප්‍රියෙල්	0.28	0.38	7.25	0.47	0.00
2012 - මැයි	-1.33	0.67	-2.65	5.22	0.00
2012 - ජුනි	1.62	0.93	-0.46	0.59	0.00

**මූලාශ්‍රය : විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව**

මෙයට අමතරව 2007 අංක 7 දරණ සමාගම් පනත යටතේ විදේශීය සමාගමක් ලෙස ලියාපදිංචි වී ඇති ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත සංස්ථාගත සමාගමකට ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාපාර කටයුතු කරගෙන යාම සඳහා ව්‍යාපාර කොටස් වල ආයෝජනය කිරීමට සමගාමීව ආයෝජනය කිරීමට අවසර දී ඇත.

මෙහි දී, ශ්‍රී ලංකාව තුළ පිහිටුවන ලද ව්‍යාපාරික ස්ථානයක් හරහා ව්‍යාපාර කටයුතු භාර ගැනීම හෝ කරගෙන යෑම සඳහා සමාගම් පනත යටතේ ලියාපදිංචි වී ඇති විදේශීය සමාගමක් ශ්‍රී ලංකාවේ වාණිජ බැංකුවක ආරම්භ කරන ලද "ආමුඛ ආයෝජන ගිණුම (IIA)" නම් රුපියල් ගිණුම හරහා අවම වශයෙන් ඇ.ඩො. 200,000 හෝ ඊට සමාන ප්‍රමාණයක අනුමත විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයකින් ආයෝජනයක් කළ යුතුය.

මෙයට අමතරව සම්බන්ධීකරණ කාර්යාල, නියෝජක කාර්යාල,

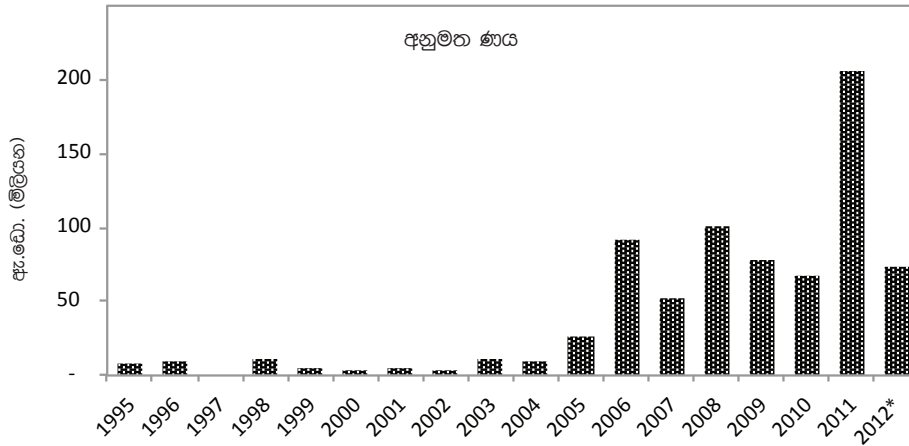
ප්‍රාදේශීය කාර්යාල හෝ ඊට සමාන වෙනත් කාර්යාල මගින් කරගෙන යනු ලබන අදාළ සමාගමට සෘජුව හෝ වක්‍රව හෝ කිසිදු ආදායමක් නො ඉපදවන ඕනෑම වාණිජ නොවන, වෙළෙඳ නොවන හෝ කාර්මික නොවන කටයුත්තක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ කරගෙන යා හැකි අතර, එකී ව්‍යාපාරය හඬන්වූ කිරීම සඳහා අවශ්‍ය මුදල් අනුමත විදේශ ව්‍යවහාර මුදලකින් වැනර සිට ආමුඛ ආයෝජන ගිණුම හරහා ප්‍රේෂණය කළ යුතුය.

දේශීය සමාගම් සඳහා විදේශීය මූලාශ්‍ර වලින් ණය

විනිමය පාලන ලිහිල්කරණය යටතේ, දේශීය සමාගම් සඳහා විදේශීය මූලාශ්‍ර වලින් ණය ලබා ගැනීම පහසු කරලීම සඳහා උපදෙස් මාලාවක් සකස් කර ඇති අතර එමඟින් ඉතා කෙටි කාලයක් තුළ ණය ලබා ගැනීමට හැකියාව ඇත.

විදේශ මූල්‍ය වලින් ලබාගත් ණය

1995 සිට 2012 ජුනි දක්වා

2012* ජුනි දක්වා
මූලාශ්‍රය : විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව

3 වන ප්‍රස්ථාරය අනුව 2005 වසරේ සිට ණය මුදල් ප්‍රේෂණයේ වර්ධනයක් සිදු වී ඇත. 2011 වසර තුළ විනිමය වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි. මෙය 2010 වසරට සාපේක්ෂව 208%ක වර්ධනයකි. 2010 නොවැම්බර් මස හඳුන්වා දුන් නව ලිහිල්කරණ ප්‍රතිපත්තිය යටතේ දේශීය ආයතන වලට විදේශ මූල්‍ය මගින් විනිමය පාලන අනුමැතිය සහිතව පහසුවෙන් ණය ලබා ගැනීමේ අවස්ථාව සලසා දීම මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත.

ශ්‍රී ලාංකිකයන් විදේශයන්හි සිදු කරන ආයෝජන

දේශීය ව්‍යවසායකයන්ට විදේශීය වෙළෙඳපොළේ හි ආයෝජන අවස්ථා ලබා දීමේ අරමුණින් 2011 වසරේ සිට නේවාසික පුද්ගලයන්ට, 2007 අංක 7 දරන සමාගම් පනත යටතේ ලියාපදිංචි වී ඇති යම් සමාගමකට හෝ ශ්‍රී ලංකාව තුළ ලියාපදිංචි වී ඇති හවුල් ව්‍යාපාරයකට විදේශීය සමාගම්වල කොටස් හා ශ්‍රී ලංකාවේ තත්කාලයේ පවතින ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් ශ්‍රේණියක හෝ ඊට ඉහළ ශ්‍රේණියක ශ්‍රේණිගත කර ඇති, විදේශීය රජයන් හා රාජ්‍ය ආයතන විසින් හිකුත් කරනු ලබන ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර අත් කර ගැනීමට, දැරීමට හා පැවරීමට අවසර ලබා දී ඇත.

මෙසේ විදේශයන් හි ආයෝජනය කිරීමේ දී සියලුම ප්‍රේෂණ ප්‍රතිමුඛ ආයෝජන ගිණුම තුළින් සිදු කළ යුතු අතර විවිධ

කාණ්ඩ සඳහා ප්‍රේෂණය කළ හැකි උපරිම මුදල් ප්‍රමාණය පහත පරිදි වේ.

මෙම සීමා ඉක්මවන අවස්ථාවක දී ඒ සඳහා විශේෂ අනුමැතියක් විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව හරහා මුදල් අමාත්‍යාංශයෙන් ලබා ගත යුතු වේ.

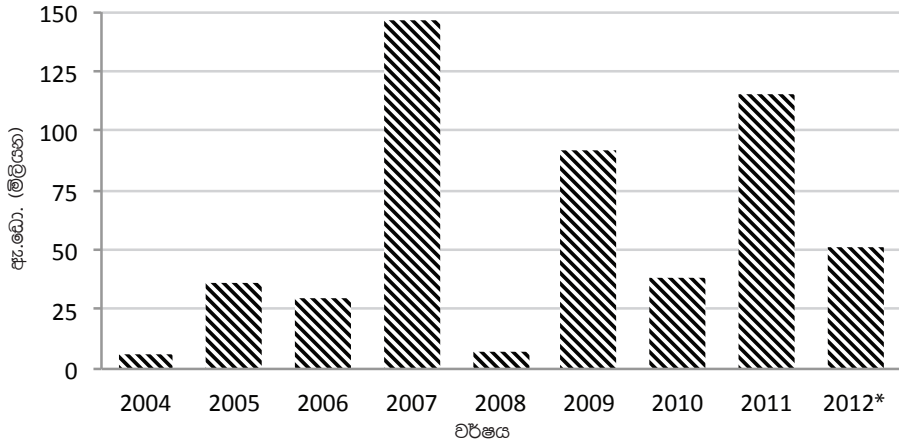
මෙලෙස විදේශවල ආයෝජනය කිරීමට අවස්ථාව සලසා දීමෙන් දේශීය ව්‍යාපාරකයින්ට පහත සඳහන් ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමේ හැකියාව ලැබී ඇත.

1. ආයෝජන සඳහා ලාභාංශ
2. කලමනාකරණ හා උපදේශන ගාස්තු
3. අන්තර්ජාතික පිළිගැනීම
4. වෙළෙඳපොළ හිරාවරණය

2007 වසරේ දී දේශීය ආයෝජකයන් විසින් විදේශයන් හි සිදු කළ ආයෝජන 30ක් සඳහා අවසර ලබා දී ඇත. එහි මුළු අගය ඇමෙරිකානු ඩොලර් මිලියන 146කි. කෙසේ වුවද 2008 වසරේ දී එම අගය සිඝ්‍ර ලෙස පහළ යාමක් සිදු වී ඇත. හැවතත් 2011 වසරෙහි කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් පෙන්නුම් කර ඇති අතර එය 2010 වසරට සාපේක්ෂව 198%ක වැඩි වීමකි.

වර්ගීකරණය	සීමාව (ඇ.ඩො.)
කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළේ හි ලැයිස්තුගත සමාගම්	500,000 (වාර්ෂිකව)
කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළේ හි ලැයිස්තුගත නොවන සමාගම්	100,000 (වාර්ෂිකව)
තනි පුද්ගලයින්	100,000 (ජීවිත කාලයට)

**දේශීය ආයෝජකයන් විදේශයන්හි සිදුකළ ආයෝජන
2004 සිට 2012 ජුනි දක්වා**

2012* ජුනි දක්වා
මූලාශ්‍රය : විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව

මෙයට අමතරව 2007 අංක 7 දරන සමාගම් පනත යටතේ ලියාපදිංචි වී ඇති යම් සමාගම්වලට හෝ ශ්‍රී ලංකාව තුළ ලියාපදිංචි වී ඇති හවුල් ව්‍යාපාරවලට යම් ශාඛා කාර්යාලයක්, සම්බන්ධීකරණ කාර්යාලයක්, අලෙවිකරණ කාර්යාලයක්, ඒජන්සියක්, ව්‍යාපෘතියක්, නියෝජිත ආයතනයක් හෝ වෙනත් ඊට සමාන කාර්යාලයක් පිහිටුවීමේ හා නඩත්තු කිරීමේ කාර්යය සඳහා අවශ්‍ය වන ගෙවීම් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත තැනැත්තෙකු වෙත සිදු කිරීමට අවසර ලබා දී ඇති අතර එම සියලුම ගෙවීම් ප්‍රතිමුඛ ආයෝජන ගිණුම හරහා සිදු කළ යුතු වන අතරම විය ඇ.ඩො. 100,000 හෝ ඊට සමාන වෙනත් අනුමත විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණයක් නොඉක්මවිය යුතුය.

සංක්ෂිප්තය

ගෝලීයකරණයත්, විවෘත ආර්ථිකයේ හඳුන්වාදීමත් සමඟ ම සෑම රටකටම ලෝකයේ අනෙකුත් රටවල් සමඟ ගනු දෙනු කිරීමේ අවස්ථාව විවර වී ඇති අතර අන්තර්ජාතික භාණ්ඩ හා සේවා වෙළෙඳාම ගෝලීය ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන තැනක් ගෙන ඇත. සෑම රටකට ම අවශ්‍ය භාණ්ඩ තම රටේ නිපදවා ගැනීමට ඇති නොහැකියාව හා අමුද්‍රව්‍ය පිරිවැය, ශ්‍රමික පිරිවැය, විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍යය ආදියෙහි ඇති වෙනස්කම් නිසා නිෂ්පාදන වියදමෙහි ඇතිවන්නා වූ විචලනයන් හේතු කොට ගෙන, තම අතිරික්ත භාණ්ඩ වෙනත් රටවලට අපනයනය කර එමගින් ලැබෙන්නා වූ විදේශ විනිමය තමන් හට අවශ්‍ය භාණ්ඩ මිල දී ගැනීම සඳහා යෙදවීමට බොහෝ රටවල් පෙළඹී ඇත. මෙසේ හෙයින් භාණ්ඩ හා සේවාවල මිල තීරණය වීමට ද අන්තර්ජාතික වෙළෙඳපොළෙහි සිදු වන වෙනස්කම් විශාල වශයෙන් බලපෑමක් ඇති කරනු ලබයි.

ගෝලීය වශයෙන් ජංගම ගිණුම් විවෘත කිරීම ඉහත ආකාරයේ අන්තර්ජාතික වෙළෙඳාමට පහසුකම් සපයා ඇති අතර මේ වනවිට බොහෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් විසින් ප්‍රාග්ධන ගිණුම් යම් යම් සීමාවන්ට යටත්ව හෝ විවෘත කරමින් පවතී. මෙහි දී, රටවල් අතර ආයෝජනයන් හි හුවමාරු වීම් මෙන්ම

ණය ලබා ගැනීමේ දී ගෝලීය ආර්ථිකයට ප්‍රබල දායකත්වයක් ලබා දී ඇත. රටක සංවර්ධන ඉලක්ක ළඟා කර ගැනීමේ දී ආර්ථිකය තුළ සිදු වන නව ආයෝජන ප්‍රධාන තැනක් ගන්නා අතර දේශීය ආර්ථිකයේ ඉතරුම් මගින් කරනු ලබන ආයෝජන එම රටෙහි සංවර්ධන ඉලක්ක කරා යෑමේ අරමුණ හා සැසඳීමේ දී ප්‍රමාණවත් නොවන අවස්ථාවක දී අන්තර්ජාතික දේශ සීමා හරහා සිදුවන ආයෝජන කෙරෙහි ප්‍රමුඛ අවධානයක් යොමු වේ.

මෙලෙස, රටක් තුළට පැමිණෙන විදේශීය ආයෝජන සෘජු ආයෝජන සහ ආයෝජන කළඹවල සිදු කරන ආයෝජන යන දෙයාකාරයෙන්ම සිදුවුව ද, රටක දීර්ඝ කාලීන සංවර්ධනය කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑමක් ඇති කළ හැක්කේ ආයෝජන කළඹ තුළින් නොව විදේශීය සෘජු ආයෝජන දිරිමත් කිරීමෙනි. විදේශීය සෘජු ආයෝජන මගින් රට තුළට විදේශ විනිමය පමණක් නොව තාක්ෂණික ඥානය, නව රැකියා අවස්ථා වැනි ප්‍රතිලාභ රාශියක් ලැබේ. විදේශීය සෘජු ආයෝජන තුළ ආයෝජිත මුදල් එකවරම අතිමිච යෑමේ අවදානම අවම වන නමුදු ආයෝජන කළඹ තුළ ආයෝජිත මුදල් තුළ එම අවදානම ඉතා වැඩි අගයක් ගනියි.

ආර්ථික ඉලක්කවලට ළඟා වීමේ අරමුණ පෙරදැරි කරගෙන ශ්‍රී ලංකාව ද ප්‍රාග්ධන ගිණුම් විවෘත කිරීමේ ක්‍රමික ක්‍රියා මාර්ගයක් අනුගමනය කරමින් සිටින අතර ශ්‍රී ලංකාව තුළ විදේශීය ආයෝජන දිරිමත් කිරීමේ වැඩපිළිවෙලක් දියත් කර ඇත. ඒ අනුව විදේශවලින් මෙරටට පැමිණෙන ආයෝජන සඳහා වන බාධක බොහෝ දුරට ඉවත් කර ඇති අතර විදේශ මූලාශ්‍රවලින් ණය ලබා ගැනීමේ අවස්ථාව මෙරට ව්‍යවසායකයින්ට ලබා දී ඇත. මෙයට අමතරව ශ්‍රී ලාංකිකයින්ට ද යම් සීමාවන්ට යටත්ව විදේශ රටවල ආයෝජනය කිරීමේ අවස්ථාව ද මේ වනවිට ලබා දී ඇත. මෙම පියවරයන් හි ප්‍රතිපල ලෙස ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදුවන විදේශ ආයෝජනවල වර්ධනයක් සිදු වී ඇති අතර එම තත්ත්වය නව දුරටත් වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා සුදුසු ක්‍රියා මාර්ග ගැනීම සංවර්ධනය කරා යන ගමනට මහා පිටුවහලක් වනු ඇත. ☺

රාජගිරිය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර මාවතේ, අංක 58 දරන ස්ථානයේ පිහිටි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු මුද්‍රණාලයේ මුද්‍රණය කරන ලදුව,
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිකුත් කරන ලදී.